

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Paytaxtda
atışma: rəis
müavini
güllələndi

yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 16 oktyabr 2017-ci il Bazar ertəsi № 212 (6826) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Kremlin təhlükəli balans siyasəti - Bakı seçim qarşısında

Hərbi ekspert:
"Azərbaycan Rusiya silahından imtina edə bilər..."

yazısı səh.11-də

Azərbaycana qarşı "46-cı maddə" təhlükəsi - kritik 10 gün

yazısı səh.3-də

Ölkədəki qeyri-rəsmi məşğulluqdan necə qurtulmalı? - ekspertlər səbəbi və çıxış yolunu göstərdilər

yazısı səh.4-də

Moskvanın Ermənistanı silahlandırmasında üç hədəf

yazısı səh.6-də

Azərbaycan əleyhinə iş aparan Arzu Qeybullayeva kimdir?

yazısı səh.10-də

"Rusiyanın Ermənistanı silah verməsi regionun təhlükəsizliyini təhdid edir" - amerikalı ekspert

yazısı səh.9-də

"Sədrək" əvvəlki günlərinə qayıdır - ticarət mərkəzində canlanma yaranıb

yazısı səh.10-də

Azərbaycanlı astroloqlar Nostradamusa qarşı çıxdılar

yazısı səh.14-də

Bahalıqla mübarizə aparmağın 19 üsulu - qənaətə necə nail olmalı?

yazısı səh.15-də

ABŞ-dan Kürdistanı tanımaq vədi - Vaşinqton açıq kartla oynamağa başladı

yazısı səh.12-də

Danışıklara davam, yoxsa tamam - günün gözləntisi

CENEVRƏ ŞANSI: BÖYÜK QARABAĞ SAVAŞI ÖNLƏNƏ DƏ BİLƏR, TƏTİKLƏNƏ DƏ...

Prezident İlham Əliyev uzun fasilədən sonra, bu il ilk dəfə Sərkisyanla görüşəcək; Cenevrə təması artıq Avropanın da beləsinə çevrilən separatizm fonunda Azərbaycanın əsas dərəcəsinə anlayışlı yanaşmaya gətirəcəkmi? **Politoloq:** "Dağlıq Qarabağın müstəqilliyinin tanınması şansı sifirə bərabərdir..."

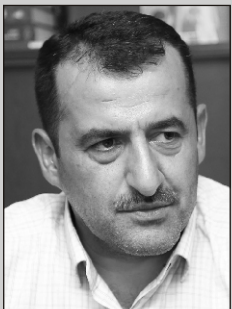
musavat.com
Togrul Ismayil

yazısı səh.8-də

Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığını sarsıtmaq istəyənləri durdurmaq zamanı

Nəzərlər qardaş ölkəyə dikilib: Qarabağa səfər edən xainlər və AŞ PA-da Azərbaycanın əleyhinə səs verən CHP-lilər cəzalandırılacaqlarmı? Ekspertlərdən sərt təpkilər

yazısı səh.5-də

AXCP sədrinin sabiq müavini Sahib Kərimlidən ilginç açıqlamalar

yazısı səh.7-də

Vüqar Əhməd:
"Anar müəllim heç olmasa 100 adamı dolandırırsa, sağ olsun"

yazısı səh.13-də

Əkrəm Həsənov:
"Azərbaycanda borca görə həbslərə tezliklə son qoyulacaq"

yazısı səh.14-də

16 oktyabr 2017

Azərbaycanın müdafiə naziri Gürcüstana səfər edəcək

Azərbaycanın müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov oktyabrın 16-da Gürcüstana səfər edəcək. "Report" xəbər verir ki, iki gün davam edəcək səfər çərçivəsində Zakir Həsənov Gürcüstanın müdafiə naziri Levan İzoria və Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi ilə həm ikitərəfli, həm də üçtərəfli görüşlər keçirəcək.

Bu görüşlərdə regional əməkdaşlıq, regional təhlükəsizlik, iki və üçtərəfli əməkdaşlıq məsələləri müzakirə ediləcək.

Bu gündən hava kəskin dəyişəcək, temperatur 7 dərəcə enəcək

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi oktyabrın 16-da Bakıda və Abşeron yarımadasında gözlənilən hava şəraitini açıqlayıb. Musavat.com nazirliyin mətbuat xidmətinə istinadən xəbər verir ki, həftənin ilk günündə paytaxtda buludlu hava şəraiti üstünlük təşkil edəcək, əsasən yağmursuz keçəcək.

Lakin günün ikinci yarısında aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Axşam bezi yerlərdə intensiv olacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Mülayim cənub-qərb küləyi gündüz aralıq güclənən şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq. Havanın temperaturu gecə 13-16° isti, gündüz 17-21° isti, Bakıda gecə 14-16°, gündüz 18-20° isti olacağı gözlənilir. Atmosfer təzyiqi 755 mm civə sütunundan 760 mm civə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət gecə 75-85 %, gündüz 60-70 % olacaq.

Oktyabrın 16-sı günün ikinci yarısından 17-si gündüzədək Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin qeyri-sabit keçəcəyi, şimal-qərb küləyinin güclənəcəyi, aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Havanın temperaturu ötən günlərlə müqayisədə 4-7° aşağı enəcək.

Azərbaycanın rayonlarında isə şimal və qərb rayonlarından başlayaraq şimşək çaxacağı, aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli intensiv olacağı, dolu düşəcəyi, dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Səhər saatlarında duman. Qərb küləyi bezi yerlərdə aralıq güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 9-14°, gündüz 18-23° isti, dağlarda gecə 2-7°, gündüz 7-11° isti olacağı gözlənilir.

Kaçinskinin təyyarəsində partlayış izi aşkarlandı

Polşada komissiya prezident Lex Kaçinskinin təyyarəsinin "qara qutusu"nun partlayış anını qeydə aldığı müəyyənləşdirib. APA-nın "RIA Novosti"yə istinadən verdiyi xəbərə görə, bu barədə Polşanın müdafiə naziri Antoni Maçereviç bildirib.

"Biz "qara qutu"lardan birinin partlayış anını qeydə aldığımızı müəyyənləşdirdik. Biz hazırda bu elektron yazının təhlili ilə məşğuluq", - deyərək komissiya məlumatında bildirib. Komissiyadan məsələ ilə bağlı hər hansı şərh verilməyib. Bundan əvvəl Rusiya İstintaq İdarəsi Polşa tərəfinin Kaçinskinin təyyarəsinin qanadında partlayış izlərinin aşkarlanmasına dair məlumatları təkzib edib.

Xatırladaq ki, Polşa prezidenti Lex Kaçinski, onun həyat yoldaşı Mariya Kaçinskaya və yüksək vəzifəli şəxsləri daşıyan təyyarə 2010-cu il aprelin 10-da Rusiyanın Smolensk hava limanına enərkən qəzaya uğrayıb. Qəza nəticəsində 88 sərnişin və 8 ekipaj üzvü ölüb. Onlar Xatın faciəsinin 70-ci ildönümü tədbirlərində iştirak etmək məqsədilə Smolenskə gəlirdi.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

"Qarabağ münaqişəsinin həllini düşünməyin vaxtı çatıb" - Ariel Koen

"Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllini düşünməyin vaxtı gəlib çatıb, silaha pul xərcləməyin deyil". Bunu Trend-ə Enerji, təbii ehtiyatlar və geosiyasət Mərkəzinin direktoru, Qlobal təhlükəsizliyin təhlili İnstitutunun aparıcı eksperti, "International Market Analysis" şirkətinin təsisçisi Ariel Koen deyib.

"Ermənistan son illər Rusiyadan böyük miqdarda silah alıb. Azərbaycan öz növbəsində 5 milyard dollara qədər məbləğdə silahı alıb. Bu da İsrailə məxsus olan silahın miqdarı ilə, demək olar ki, eynidir", - ekspert qeyd edib.

Ekspert bildirib ki, alınan silahların keyfiyyəti və sayına görə Ermənistan Azərbaycanla müqayisə oluna bilməz. "100 milyon dollarlıq silah Ermənistanın silahlanma üzrə Azərbaycandan geri qalması

na heç bir təsir göstərməyəcək", - deyərək əlavə edib və bildirib ki, bu uzanmış münaqişəni həll etməyin vaxtı çatıb.

Qeyd edək ki, 2015-ci il noyabrın 26-da imzalanmış razılaşmaya əsasən, Rusiya Ermənistanı müasir silahlar almaq üçün 200 milyon dollar

kredit vermək öhdəliyi götürüb. Oktyabrın 12-də 100 milyon dollarlıq birinci kredit paketi təsdiq edilib. Müqaviləyə əsasən, 100 milyonluq kredit Ermənistanı 20 il müddətinə 3 faiz dərəcəsi ilə güzəştli olmasa nəzərdə tutulub.

Gəncədə qazıntı zamanı top mermiləri tapıldı

Dünən Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Böhran Vəziyyətlərində İdarəetmə mərkəzindən və Daxili İşlər Nazirliyinin 102 Xidməti-Zəng mərkəzi sistemindən ANAMA-ya Gəncə şəhəri, Nizami rayonu ərazisində qazıntı aparılan zaman 2 ədəd partlamamış hərbi sursatın olması barədə məlumat daxil olub. Lent.az xəbər verir ki, məlumatlara əsasən ANAMA-nın xüsusi mobil çevik əməliyyat qrupu dərhal həmin əraziyə göndərilib.

Agentliyin mütəxəssisləri tərəfindən Atatürk prospekti ilə Akademik Həsən Əliyev küçələrinin kəsişməsində yerləşən 2 saylı təcridxananın qarşısında "Aqrar tikinti" şirkəti tərəfindən qazıntı aparılan əraziyə baxış keçirilib, aparılan təcili təxirəsalınmaz operativ əməliyyat axtarış tədbirləri nəticəsində aşkar olunmuş 2 ədəd 152 mm-lik top mermisi götürülərək zərərsizləşdirilməsi üçün Agentliyin mərkəzi məhəvmə ərazisinə daşınıb.

Aşkar olunmuş mermilərin ətrafında 500 kv.m əraziyə yerüstü baxış keçirilib, bundan əlavə təhlükəli əşya və qurğu aşkar edilməyib.

Azay Quliyev bu gün Bişkekdə mətbuat konfransı keçirəcək

Dünən Qırğızıstanda prezident seçkiləri keçirilib. Azərbaycan Milli Məclisin deputatı, ATƏT PA-nın vitse-prezidenti Azay Quliyev seçkiləri ATƏT-in qısamüddətli müşahidə missiyasının rəhbəri və xüsusi koordinatoru qismində müşahidə edib.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə ATƏT PA rəsmi internet sahifəsi oscepa.org məlumat yayıb. Məlumatda qeyd olunur ki, ATƏT-in seçki missiyasının xüsusi əlaqələndiricisi seçki məntəqələrində səsvermənin gedişini və sonra isə səsərin hesablanması prosesini müşahidə edib. Nüfuzlu beynəlxalq media təmsilçilərinin yaydıqları məlumatlara görə, seçki prosesi gərgin keçib. ATƏT PA rəsmi internet sahifəsinin yaydığı məlumatda bildirilir ki, bu gün - oktyabrın 16-da saat 14-30-da Azay Quliyev seçkilərin yekununa dair digər beynəlxalq təşkilatların iştirakı ilə mətbuat konfransı keçirərək, Avropa Şurası Parlament Assambleyası, ATƏT-in Parlament Assambleyası, Avropa Parlamenti və ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Bürosunun birgə ilkin rəyini açıqlayacaq.

Qeyd edək ki, ATƏT in hazırkı sədri və Avstriyanın xarici işlər naziri Sebastian Kurts Azay Quliyevin Qırğızıstanda keçiriləcək prezident seçkilərində beynəlxalq müşahidə missiyasına rəhbərlik etməsi üçün onu xüsusi koordinator vəzifəsinə təyin edib. Azay Quliyev Avropa Şurasının Parlament Assambleyasını, ATƏT-in Parlament Assambleyasını, Avropa Parlamentini və ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Bürosunu təmsil edən 400-dən artıq beynəlxalq müşahidəçinin fəaliyyətini əlaqələndirir. O, səsvermə gününədək Qırğızıstanın dövlət və hökumət rəsmiləri, parlament üzvləri, seçkilərdə iştirak edən namizədlər və siyasi partiyaların rəhbərləri, o cümlədən QHT və KİV təmsilçiləri ilə görüşlər keçirərək, seçkiqabağı vəziyyətlə ətraflı tanış olub.

□ Musavat.com

"Azərbaycanla aramızı vurmaq istəyirlər" - Rusiya rəsmisi

"Azərbaycan ilə Rusiya arasında ikitərəfli münasibətlər yüksələn xətlə inkişaf edir. Bu münasibətlərin pisləşməsinə istəyən düşmənlərimiz var. Ancaq biz aramızı vurmaq istəyənləri sevindirməyəcək, münasibətlərimizi heç zaman pozmayacağıq."

Musavat.com xəbər verir ki, bu sözləri Azərtaç-a müsahibəsində Parlamentlararası İttifaqın 137-ci Assambleyası çərçivəsində Rusiya Dövlət Dumasının MDB, Avrasiya inteqrasiyası və həmvətənlərlə iş Komitəsinin sədri Leonid Kalashnikov söyləyib.

Assambleyanın əhəmiyyətindən danışan rusiyalı deputat qeyd edib ki, bu cür forumlar əlaqələrimizin inkişafına təkən verir: "Assambleya çərçivəsində Azərbaycan Milli Məclisinin sədri Oqtay Əsədov ilə söhbətimiz oldu, biz Rusiya və Azərbaycan parlamentlərinin iki komitəsinin Bakıda keçiriləcək iclası və Dövlət Dumasının sədri Vyacheslav Volodinin bu ilin sonunda Azərbaycana səfəri ilə bağlı məsələləri müzakirə etdik. Tədbirlərdə iqtisadi və humanitar, mədəni sahələrdə əlaqələrimizin inkişafı diqqət mərkəzində olacaq, təcrübə mübadiləsi aparacağıq."

Leonid Kalashnikov Azərbaycanda rus dilinə qayğı ilə yanaşılmasında prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın rolunu xüsusi vurğulayaraq deyib: "Bu yaxınlarda Rusiya paytaxtında keçirilən "Moskva-Bakı oxu" konfransında mədəni əlaqələrimizdən, Azərbaycanda rus dilinin inkişafına qayğıdan danışırdıq. Mən özüm yayda Azərbaycanda oldum. Çox gözəl istirahət etdim. Azərbaycanda elə bir şərait yaradılıb ki, rusiyalı orada özünü evindəki kimi hiss edir".

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞ PA) bürosu oktyabrın 13-də Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə Azərbaycanın İlqar Məmmədovun işi üzrə bu məhkəmədə çıxarılmış qərarı yerinə yetirib-yetirmədiyi ilə bağlı mümkün qədər tez rəy verməyə çağırıb. Məlumatı "Amerikanın səsi" yayıb.

masa nələrsə təsir göstərmək imkanlarımızdan yararlanmalıyıq".

AŞ PA-da ölkəmizi təmsil edən daha bir deputatımız, Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri Fərəc Quliyev bildirdi ki, Azərbaycan və məhkəmələrimizə təzyiqlik etməkdir: "Mən 8 il məhəsdə olmuşam. Həbsdə olanların Allah qapısını açsın. Hesab edirəm ki, elə məhbuslar var ki, müəyyən müddətdən sonra onların

Jurnal mizi üstündə siyasi-riyazi hesablaşma

Xalid KAZIMLI

Hələlik onlar iki nəfərdir: Rəsul Quliyev və Hüseyin Abdullayev. İkisi də mühacirətdədir və hər ikisi prezidentliyə namizədliklərini irəli sürüb. Daha dəqiqi, onlar bu niyyətdə olduqlarını bildiriblər, yoxsa ki, hələ namizədlik irəli sürmə mərhələsi-filan başlamayıb.

Bəs Quliyev və Abdullayev nədən tələsiblər? Sadəcə, ona görə ki, bu ilin oktyabrının ortalarından etibarən prezident seçkisinə bir il qalır, necə deyirlər, geri sayım başlayır. Məsələn, sabah seçkiyə 364 gün qalacaq, bir gün - 363 gün, bir aydan sonra - 333 gün və s.

Geri sayım başladısı, demək, tərpənmək, fəaliyyət göstərmək, açıqlama, bəyanat, müsahibələr vermək lazımdır. Bu işlərin qaydası budur. Siyasətçi oldunsa, gərək ortaya iddia qoyasan. Rəqiblər bəri başdan bilməlidirlər ki, yarışmada tək olmayacaqlar, o tərəfdə birilər də var.

Söz yox, Azərbaycan vətəndaşı olan hər kəsin seçib-seçilmək hüququ var və bunu formal olaraq onların əlinə heç kəs ala bilməz. Ancaq praktikada görürük ki, konstitusiyada bu cür hüquqların yer alması heç də hər şeyi həll etmir.

Bu hüququ məhdudlaşdırmağın mexanizmi çox sadədir. İddialı şəxs namizədliyini irəli sürmək üçün lazımı qədər imza və digər sənədlər təqdim edir, ancaq DSK və ya MSK sənədlərdə çatışmazlıq olduğunu bildirərək şəxsin namizədliyini qeydə almağı "məqsəduyğun" saymır.

Bundan sonra adam öz kinetik enerjisi ilə göyə çıxsada xeyri yoxdur, ən uzağı Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə müraciət edə, Azərbaycan dövlətini 5-10 min avro məbləğində cərimələtdirə bilər.

AİHM-ə müraciəti isə heç də hamı etmir. Müvafiq müraciət edənlərin isə heç də hamısı haqlı sayılır.

Rəsul Quliyev və Hüseyin Abdullayev bu imkandan da məhrumdurlar. Onlar uzun müddətdir ki, ölkədə yaşayırlar və mövcud qanunlara görə, onların seçikli orqanlara namizəd olmaq hüquqları yoxdur.

Ölkədə uzun müddət yaşamamağın ən böyük minusu odur ki, adam ölkəsindəki atmosferdən, sosial-siyasi mühitdən, dəyişmiş və yenidən formalaşmış şərtlərdən bixəbərlər. Telefon vasitəsilə və ya internet üzərindən alınan informasiyalar insanda dolğun təəssürat yaratmır.

Siyasətçi gərək ölkədə olsun və uzun illər küçədə ötkəm-ötkəm danışan tərəfdarının artıq adı kabinetdə, mənzildə necə qısıq səslə danışdığı, gözlerindəki qorxunu görsün və bilsin ki, deyəsən, durum qalay deyil, insanlar xofdadır.

Uzaq ölkədə rahat bir mənzildə oturaraq jurnal mizinin üstündə kağıza tərəfdar və təəssübkeşlərin, lazımı anda hərəketə gətiriləcək gizli qüvvələrin hesabını aparmaq, topla-yıb-çıxmaq nəzəri işdir, eləcə riyazi əməliyyatdır. Bu cür hesablamalarla yalnız toy məclisinə dəvətiləri müəyyənləşdirmək olar.

Reallıq başqadır. Rəsul Quliyevin ölkədən getdiyi 21 ildir. O zaman onun nəinki hakim partiyasının sıralarında, dövlət orqanlarında, hətta parlamentdə və müxalifət partiyalarının daxilində də tərəfdarları vardı. Arada Quliyev onların bir qismini hərəketə gətirdi, səs-küylü istefalar oldu. O dövrün hakimiyyəti istefa dalğasını sənətmək, komandaxəli müxalifəti neytrallaşdırmaq üçün paytaxtda və rayonlarda bir ay davam edən "zəhmətkeş" toplantıları təşkil etdi, "xainlərin və nankorların cəzalandırılması" tələbləri səsləndi.

Ancaq indi baxaq görək o qüvvənin hazırkı halı necədir? Quliyevin ətrafında kimlər qalıb, hardadırlar, nə edirlər, yene də ondan ötrü meydana çıxmağa hazırdırlarmı?

Yaxud Hüseyin Abdullayev, bir zamanlar qatı iqtidar tərəfdarı olan, özünü mövcud rejimin sütunlarından biri sayan, yeri gələndə ondan ötrü qanunsuz əməllər törətməkdən belə çəkinməyən adam indi əvvəlki gücündədirmi?

Açıq-aşkar ortadadır ki, hazırkı halda ölkədən 5-10 min kilometr uzaqlıqda olan şəxslərin müvafiq ambisiyası ciddi bir şey deyil. İndiki şəraitdə nə onların ölkəyə dönməsi mümkündür, nə də namizədliklərinin qeydə alınması.

Birinci üçün nə uyğun şərait (xalq ayaqlanması-filan) var, nə də onlarda lazımı cəsarət yoxdur ki, heç nəyə baxmayaraq ölkəyə gəlsinlər.

Demək, xalq ikinci, hətta üçüncü dəfə eyni romantik filmə baxmağa məcbur etmək düzgün deyil. Hamımız bilir ki, axırda Leylini Məcnuna verməyəcək və Qatır Məmməd o günü görməyəcək. Başqa şey fikirləşmək lazımdır.

Azərbaycana qarşı "46-cı maddə"

təhlükəsi - kritik 10 gün

Fazil Mustafa: "Bizi buna məcbur edirlər"

Fərəc Quliyev: "İlqar Məmmədovun həbsdə saxlanması, yaxud azadlıqda olması heç nəyi dəyişmir"

Qeyd edək ki, bundan öncə Avropa Şurası Nazirlər Komitəsi İ.Məmmədovun işi üzrə mühüm qərar qəbul edib. Beynəlxalq qurum katibliyinə Azərbaycan tərəfini 46.1-ci maddənin (faktiki sanksiya proseduru) tətbiqi ilə bağlı rəsmi xəbər-

darlığı əks etdirən sənəd hazırlamağı tapşırıb. Bu sənədə əsasən əgər İlqar Məmmədov NK-nin növbəti iclasına, yəni 25 oktyabr 2017-ci il tarixinə qədər azad edilməzsə, o zaman Azərbaycan qarşı sanksiyaların tətbiqi qaçılmaz olacaq.

Göründüyü kimi, aktuallaşan Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxarılması məsələsi getdikcə ciddiləşir. Siyasi şərhçilər AŞ PA bürosunun bu tələskənliyinin təsadüfi olmadığını vurğulayırlar. AŞ PA-dakı nümayəndə heyətimizin üzvü, Böyük Quruluş Partiyasının sədri Fazil Mustafa Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxarılmasının gündəmdə olduğundan söz açdı: "Azərbaycanla Avropa arasındakı bu ziddiyyətlər hələ ki müəyyən dərəcədə öz təsir gücünü qoruyub saxlayır. Qurumun Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyinin əks-sədası ölkəmizdə çox sərtidir. Hesab edirəm ki, bu məsələdə Avropa qurumları çıxış yolu tapmırlar. Rəsmi Bakıya qarşı bəhanə axtarma siyasətini davam etdirirlər. Bu da yanlış yoldur. Çünki Azərbaycan Avropa Birliyi üçün vazkeçilməz bir ölkədir. Qurumun tərkibində olan tək Şərqi və Qərbi dərəcələri birləşdirən ölkə yalnız Azərbaycandır. Bu baxımdan atılacaq addım Avropanın özünün müəyyən dərəcədə siyasətində çox böyük fəsadlar törədəcəkdir. Bəhanələr yerinə danışmalar aparıb, məsələlərin həlli istiqamətində addımlar atılması daha faydalı olardı. Oktyabrın 25-nə qədər İlqar Məmmədovun azad edilməsi üçün tələb var. Azərbaycan tərəfin hansı addımlar atacağını, açığı, mən də bilmirəm. Hər halda, fikrimcə, Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxması bizim tam mənada maraqlarımıza uyğun gəlmir. Bizi buna məcbur edirlər. Biz çalışmalıyıq ki, azından orada meydanı boş buraxmayaq. Orada meydanı düşməyə verməyib, heç ol-

azadlığa buraxılmaları mümkündür. Çünki islah olunurlar. Amma məsələ orasındadır ki, Avropa Məhkəməsi və digər qurumlara müxtəlif yerlərdən gedən on minlərlə şikayət var. Məsələn, məşhur Çaykonun adı ilə bağlı şikayət var idi. İndiyə qədər onların isteklərinə uyğun hökm çıxarılmır, yaxud da erməni tərəfi cəzalandırılır. Amma konkret olaraq ortada faktlar var. Düşünürəm ki, ölkəmizə yönəlik sosial xarakterli nələrsə etmək olar, lakin təzyiqlər düzgün deyil. İnsan haqlarından danışan qurumlar anlamalıdırlar ki, məhkəmə ayrıca hakimiyyət qoludur və hakimiyyətin digər qollarının ona təzyiqlər etməsi doğru deyil. Belə məsələlər ölkəmizə təzyiqlərdən başqa bir şey deyil. Azərbaycan tərəfin reaksiyasının necə olacağı başqa məsələdir. Lakin belə cığallıqla əsla əməkdaşlıq olmaz. Əgər bizimlə əməkdaşlıq etmək istəyirlərsə, belə su bulandırmayla bunu davam etdirmək mümkün deyil. Amma hesab etmirəm ki, bütün hallarda Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxarılması məsələsi qaldırılsın. Çünki Avropa Birliyində inteqrasiya prosesi gedir. Böyük Britaniyanın oranı tərk etməsindən sonra qurumda daxil prosesi başlayıb. Digər tərəfdən, Avropada artıq separatizm dalğası başlayıb. Ona görə bu günləri Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxarılması bizdən daha çox onların ziyanına olar. İnanmıram ki, belə bir qərar olsun. Avropa tərəfinin İlqar Məmmədovla bağlı bu tərdə mövqeyini normal qəbul etmirəm. Tövsiyələrini verə bilərlər. Azərbaycan tərəfi tövsiyələrə əməl etməyə çalışıb. Hesab edirəm ki, İlqar Məmmədovun həbsdə saxlanması yaxud azadlıqda olması heç nəyi dəyişmir. Onu probleme çevirməyə də bir ehtiyac yoxdur. Lakin bizə təzyiqlik edib, dediklərini yeritmək istekləri mümkün deyil. Biz heç kəsin əyaləti deyilik".

□ **Cavanşir ABBASLI**

Bakıda atışma: rəis müavini güllələndi

Bakının Nizami rayonunda 1 nəfərin yaralanması ilə nəticələnən silahlı insident baş verib. "Report" xəbər verir ki, insident naməlum şəxslərlə polis əməkdaşları arasında qeydə alınıb.

Səbəyl Rayon Polis İdarəsinin (RPI) 9-cu Polis bölməsinin rəisi polis polkovnik-leytenantı Qədirov Elşəvər Maksim oğlu və RPI-nin əməliyyat üzrə rəis müavini polis zabiti Orxan Axundzadə şübhəli şəxslərin olduğu "Toyota Prado" markalı avtomobili izləyib. Qara Qarayev prospekti, "Ruslan 93" idman kompleksinin qarşısında polis zabiti Orxan Axundzadə "Toyota"ya yaxınlaşıb. Avtomobildə olan şübhəli 3 şəxsə biri "Vinçestr" markalı odlu silahdan polislərə atışma açdı. Bu zaman polisə şübhəli şəxslər arasında atışma olub. Nəticədə canilər polisdən qaça biliblər. O.Axundzadə ağır yaralanıb.

"Ötən gecə Bakıda bir neçə ağır cinayətlər törədən dəstə üzvlərinin kimliyi məlum olub". Bu barədə Qafqazinfo-ya Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Ehsan Zahidov bildirib. Onun sözlərinə görə, dünən axşam Heydər Əliyevin keçmiş mühafizəçisi Müşfiq Mədətova hücum edənlərin tutulması üçün dünən əməliyyat keçirilib: "Əməliyyat zamanı silahlı şəxslər Səbəyl RPI-nin əməliyyat üzrə rəis müavini polis zabiti Orxan Axundzadəni yaralayıblar. Yaralı zabiti hospitala yerləşdirilib. Hazırda vəziyyəti yaxşıdır". E.Zahidov onu da bildirib ki, cinayətkar dəstənin kimliyi müəyyənləşdirilib.

Bunlar 1992-ci il təvəllüdü Abbasov Kazım Tapdıq oğlu, əvvəllər məhkum olunmuşlar - 1982-ci il təvəllüdü İsmayilov Məhəmməd Həsən oğlu və 1976-cı il təvəllüdü, Həsənov Emin Vaqif oğludur. Hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşlarının həmçinin, Müşfiq Mədətova və onun dostu Vəli Vəliyevi də məsələ aydınlaşdırılana qədər saxladığı bildirilir.

Son illərdə hökumət tərəfindən atılan bir sıra addımlara rəğmən, Azərbaycanda qeyri-rəsmi məşğulluğun səviyyəsi yüksək olaraq qalır. Bu problemi həll etmək üçün baş nazirin müavini Əli Əhmədovun rəhbərlik etdiyi Əmək Münasibətlərinin Tənzimlənməsi və Koordinasiyası Komissiyası tərəfindən hazırlanan "Azərbaycan Respublikasında qeyri-rəsmi məşğulluğun qarşısının alınmasına dair Tədbirlər Planı" bir həftə əvvəl prezident tərəfindən təsdiqlənib.

Azərbaycanda qeydiyyatsız işçilərin sayı nə qədərdir?

Milli Məclisin üzvü, deputat Vahid Əhmədov deyir ki, ölkədə işçilərin müqaviləsiz işlədilməsi, əmək haqqının aşağı göstərilməsi halları geniş yayılıb: "Bu problem çox böyüyüb və bunun qarşısını almağın vaxtı çoxdan çatıb".

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümovun verdiyi məlumata görə, hazırda ölkədə əmək müqaviləsi olmadan - yəni rəsmi maaş almadan işləyən şəxslərin sayı 900 min nəfərdir. Vətəndaşların Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqasının rəhbəri Sahib Məmmədov isə nazirin açıqladığı rəqəmlə razılaşmır: "Səlim Müslümov hələ Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun sədri olanda bir neçə dəfə belə bir fikir söyləmişdi ki, Azərbaycanda qeyri-formal əmək bazarının həcmi 70 faizi keçir. Mən bu rəqəmlə razıyam. Mənim hesablamalarıma görə, hazırda Azərbaycanda qeydiyyatsız işləyənlərin sayı 1,5 milyon nəfərdən yuxarıdır - özünəməşğul əhali (fərdi işləyən təmirçilər, ustalar, bənnalar, küçə ticarətçiləri, ailə-fermer təsərrüfatlarında çalışanlar və s.), tikinti, ticarət-işə sektorunda çalışanların böyük əksəriyyəti əmək müqaviləsi olmadan işləyirlər. Biz bir neçə dəfə istehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəliklərindən icbari sığortanın tətbiqi vəziyyətini monitorinq etmişik. O monitorinqlər zamanı bizə verilən rəsmi məlumatlara görə, ölkədə rəsmi olaraq iqtisadi məşğul əhali kimi göstərilən 4,7 milyon nəfərin yalnız 19-21 faizinin belə sığortası var. Qalanlarda yoxdur, çünki rəsmi əmək müqaviləsi və ya heç olmasa, mülki-hüquqi müqavilə yoxdur. Bu müqavilə olmadan heç bir sığorta şirkəti işçini sığorta etmir".

Ə.Əhmədovun rəhbərlik etdiyi komissiya qeydiyyatsız işçilərin tikinti sektorunda daha çox olduğu qənaətinə gəlir. "ASAN Xidmət" ötən aydan etibarən bu sektorda çalışan 30 hüquqi və fiziki şəxsə monitorinq aparıb və işçilərin 27 faizinin əmək müqaviləsi olmadan işlədildiyini üzə çıxarıb. S.Məmmədov bu rəqəmlə də razılaşmır: "2012-2013-cü illərdə biz monitorinq aparanda məlum olmuşdu ki, tikinti sektorunda çalışanların cəmi 15 min nəfəri istehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəliklərindən sığorta olu-

Qeyri-rəsmi məşğulluqdan necə qurtulmalı?

Azərbaycanda qeydiyyatsız işləyənlərin sayı 1,5 milyon nəfərdən yuxarıdır; ekspertlər problemi yaradan səbəbi və çıxış yolunu göstərdilər...

nub. Həmin illər ölkədə tikinti bazarının pik vaxtı idi. Yeni, cəmi 15 min fəhlə işləyirdi tikintidə? Düzdür, indi tikintinin həcmi azalıb, lakin bu nisbətə dəyişdiyini düşünmürəm".

Qeyri-formal əmək bazarının geniş olduğu ikinci sahə kimi ekspert özünəməşğulları göstərir: "Küçədə limon satandan tutmuş, kəndlərdə tikinti apararı ustalara, evlərdə dayəlik, təmirçilik edən şəxslərə qədər, çoxsaylı insanlar rəsmi qeydiyyatsız işləyirlər. Üçüncü yerdə ticarət-işə sektorunu qeyd edərdim. İri yarmarkalar, bazarlar, şadıqlı evlərdə də qeydiyyatsız işləyənlər çoxdur. Daha sonra kənd təsərrüfatında çalışanlar var. Onlarla əmək müqaviləsinin bağlanması heç Əmək Məcəlləsində tənzimlənmir də".

İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzinin rəhbəri, iqtisadçı-ekspert Qalib Toğrul da hesab edir ki, tikinti sektorunda əməyin tükənsizliyindən, əmək şəraitindən tutmuş ən xırda məsələyə qədər böyük özbaşınalıq hökm sürür: "İndiki halda tikinti sektorunun, fərdi şəkildə çalışanların vergiyə cəlb olunmasına çalışılması başadüşüləndir. Bunun birinci səbəbi vergi bazasının genişləndirilməsidir, digər səbəbi də sosial sığorta ödənişlərinin toplanmasında yaranan

çətinliklərdir. Bir müddət əvvəl Vergi Məcəlləsinə müvafiq dəyişiklikdən sonra sabit vergi növü altında fərdi şəkildə çalışanların bəzilərinin vergiyə cəlb olunmasına cəhd olunub. Onları vergiyə cəlb etməkdə məqsəd heç də vergi yığımlarının səviyyəsini artırmaq yox, bu tip fəaliyyət sahiblərində vergi ödəmək mədəniyyətini yaratmaq olub. Burada digər bir çətinlik isə ondan ibarətdir ki, sabit vergi ödəyicilərindən bu vergini ödəyicisi olmaq üçün xeyli prosedurdan keçmək tələb olunur. VÖEN açmaq, sosial ödənişlə bağlı qeydiyyatdan keçmək, müvafiq vergini ödəmək üçün qəbz almaq və s. Halbuki digər ölkələrdə oxşar vergi ödəyiciləri yalnız təyin olunmuş patenti (sabit məbləği) ödəməklə onun ödəyicisinə çevrilirlər. Bizdə adı çəkilən fəaliyyətlə məşğul olanlar rəsmi qeydiyyatdan keçməyə qorxurlar, çünki fikirləşirlər ki, sabah işləri olmasa da, vergi və sosial müfəttişlər qapını kəsdirəcəklər. Sabit vergi növü ilə bağlı prosedurlar maksimum sadələşdirilməlidir ki, onun bazası da genişlənsin."

Əmək müqaviləsinə keçid biznesə zərər vura bilərmi?

Qalib Toğrulun sözlərinə görə, qeyri-formal əmək baza-

ları və sair məsələləri aradan qaldırmalıdır."

S.Məmmədovun sözlərinə görə isə bütün işçilərin əmək müqaviləsi ilə işə cəlb edilməsi biznes üçün böyük yük yaradacaq: "Bu gün işəgötürən işçi cəlb edərkən söhbəti ona verəcəyi təmiz maaşla (sosial ayırma və vergi çıxıldıqdan sonra qalan məbləğ) aparır. Yeni gələn ilin yanvarından etibarən 1 işçiyə 1000 manat maaş vermək üçün işəgötürən 26 faiz - yəni 260 manat Sosial Müdafiə Fonduna pul ödəməli olacaq (22,5 faiz işəgötürən, 3,5 faiz işçi). Üstəlik, cənab S.Müslümovun Pensiya Fondunun sədri olarkən keçirdiyi islahatdan sonra işçi xəstəliyə görə əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirirək (xəstəlik kağızı alaraq) işə çıxarsa, ilk 2 həftənin sığorta pulunu işəgötürən ödə-

gün bizdə 1,2 nəfər işləyən 1 pensiyaçını təmin edir. Bu şəraitdə sosial sığorta ödənişinin azaldılması Fondun vəziyyətini çox ağırlaşdırır. Yeni buna gələcəyini gözləməyir, əksinə, icbari tibbi sığortanın tətbiqi ilə daha da artacaq. Lakin prezidentin bir sərəncamı var. Orada bir məsələ nəzərdə tutulur: sosial ayırmaların işəgötürən və işçi arasında bölgüsünün optimallaşdırılması. Bu o deməkdir ki, işəgötürən-işçi - 22,5 faiz:3,5 faiz nisbəti tədricən işəgötürənin xeyrinə azalacaq. Yeni yaxın gələcəkdə işçinin hesabına ödənilən faizin artma ehtimalı var. Düzünü deyim, bunun da qeyri-rəsmi məşğulluq səviyyəsində ciddi azalmaya gətirəcəyini düşünürəm. Bu sahədə ciddi nəticə əldə etmək üçün qəbul edilən qanun-qaydaların hamıya eyni

dərəcədə tətbiq olunması əsas şərtidir."

Q.Toğrul bildirir ki, qeyri-rəsmi məşğulluğun aradan qaldırılması çox çətinidir. "Bizim kimi ölkələrdə bu, ikiqat çətinidir. İşəgötürən o halda əmək haqqının hamısının rəsmiləşdirilməsinə gedəcək ki, onun qeyri-rəsmi ödənişləri azalsın və ya minimuma ensin, müvafiq vergi və sosial ayırmaların dərəcələri azaldınsın. Ola bilər ki, yoxlamaların dayanandırılması haqqında prezident sərəncamından sonra statistik göstərici kimi yoxlamaların sayı azalıb, ancaq sahibkarların fəaliyyətinə qeyri-qanuni müdaxilələr bu gün də davam edir. İnkişaf etmiş ölkələrdə böhran dövründə sahibkarlara müxtəlif güzəştlərin tətbiq olunması təcrübəsi var. O güzəşt siyahısının başında vergi güzəştləri durur. Yaxşı olardı ki, Vergilər Nazirliyi bu barədə ciddi fikirləşsin. Güzəştlər vergi daxilolmalarının əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına səbəb olmamalı, vergi iqliminin münbitləşməsinə xidmət etməlidir".

S.Məmmədov da özünüməşğul insanlarla bağlı vergi-qoymanın patent sisteminin tətbiqini təklif edir: "Bunun internet üzərindən edilməsi üçün infrastruktur yaradılmalıdır: yəni mən ayaqqabı təmirçisi olmaq istəyirəmsə, internetlə girib formanı doldurub, kodumu almalı, gedib ona uyğun pulumu hər hansı bankdan ödəməli, qəbz nömrəsini yazmaqla sertifikatım poçtuma gəlməli, mən də onu çap edib işimə başlamalıyam. Bununla da 3 ay, 6 ay və ya 1 il müddətində rahat - heç bir əlavə müdaxilə olmadan işimlə məşğul olmaq imkanı əldə etməliyəm. Bu, bəlkə də büdcəyə elə böyük gəlir gətirməyəcək, amma insanlarda vergi mədəniyyətini formalaşdıracaq və daha böyük uçotdan yayımların qarşısını alacaq".

Əmək haqqından vergi və sosial ayırmaların həcmi azaldıla bilərmi?

S.Məmmədovun fikrincə, hazırda DSMF-nin yükü onsuz da ağırdır: "Gürcüstan belə bir radikal addım atıb - əmək haqqından vergi-sosial ayırma kimi 20 faiz vahid ödəmə tətbiq olunub. Bununla da onlar qeyri-formal əmək bazarını dəfələrlə azaltmağa nail oldular. Azərbaycanda isə Pensiya Fondu ili ilə güclə calayır. Bu

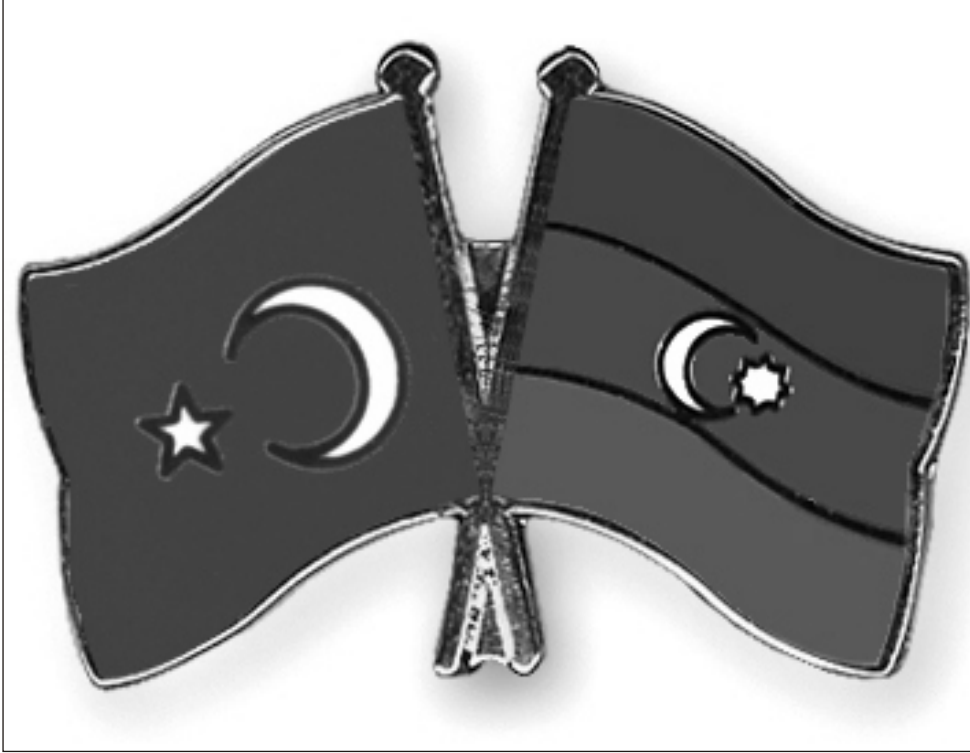
Bu ilin 22 sentyabrında Türkiyə vətəndaşı olan bir qrup yazarın nə beynəlxalq hüquqa, nə də Türkiyə və Azərbaycan arasındakı qardaşlıq tellərinə sayğı göstərməyərək işğal altındakı ərazilərimizə səfər etmələri azmış kimi, onlar öz addımlarını əsaslandırmaq üçün müxtəlif tribunalardan yararlanırlar.

Əslində bu proyeni həyata keçirən qüvvələrə də elə bu lazım idi: digər ölkələrin təmsilçiləri ilə yanaşı, "türklər" də Ermənistan, daha sonra Dağlıq Qarabağa gəlir, orda görüşlər keçirir, hətta Azərbaycana ünvanlı hədiyyələr sənədləndirirlər, geri döndəndən sonra isə ermənilərin "qonaqpərvərliyindən", Qarabağ ermənilərinin digər "gözəl" xüsusiyyətlərindən dəm vururlar. Əslində düşmən qüvvələrin bu layihəni gerçəkləşdirməkdə başqa niyyəti də olmamış deyil. Bu kimi addımlarla Türkiyə və Azərbaycanın arasını vurmağa çalışan güc mərkəzləri var, necə ki, Türkiyə-Ermənistan sərhədlərinin açılmasına hesablanmış Sürix protokolları imzalanmışdı, "bayraq" böhranı yaradılmışdı və s. Bu səfərdən dərhal sonra Musavat.com-un sorğusunu cavablandıran Türkiyənin Azərbaycandakı səfirliyi həmin yazarların öz hərəkətləri ilə tək cəzə Azərbaycana qarşı deyil, Türkiyəyə qarşı da çalışmalarda bulunduğunu demişdi.

Türkiyə vətəndaşları Ufuk Uras, Əli Bayramoğlu, Səid Çəkinoğlu və Erol Katırçioğlu barəsində Azərbaycanın Baş Prokurorluğu tərəfindən Cinayət Məcəlləsinin 318.2-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb. Ufuk Uras, Əli Bayramoğlu, Səid Çəkinoğlu və Erol Katırçioğlu Cinayət Məcəlləsinin qeyd olunan maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunmaqla bəzələndirən məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilərək dövlətlərarası axtarısa verilib. Həmin şəxslərin tutularaq istintaqa cəlb olunmaları səfərdəki Türkiyə hüquq mühafizə orqanlarına müraciət edilib. Bu səfər həm Azərbaycan, həm də Türkiyə xarici siyasət idarələri tərəfindən pislənilib.

Lakin cərəyan edən proseslər onu deyir ki, məsələnin üstündən keçmək olmaz. Çünki 4 xain Türkiyədə də rahat şəkildə erməni təbliğatı aparmaqdadır. Üstəlik, Türkiyə parlamentinin erməni mənşəli üzvü Karo Paylanın Ermənistan vaxtaşırı səfərlər edərək, Serj Sərkisyanla Türkiyə-Ermənistan münasibətlərinin normalaşdırılması istiqamətində danışıqlar aparması Azərbaycanı narahat etməyə bilməz. Özü də "Qarabağ məsələsini biz həll eddik, gələcək nəsillər də Araratın (Ağrı) taleyini həll edəcəklər" deyən Sərkisyanla...

Bu günlərdə isə Türkiyəni Avropa Şurası Parlament Assambleyasında (AŞPA) təmsil edən deputat, Cümhuriyyət Xalq Partiyasının (CHP) sabiq lideri Dəniz Baykal və digər deputatların Azərbaycana qarşı səs verməsi ilə bağlı məlumatlar üzüntü ilə qarşılandı. Məlumat görə, bu xəbər hətta CHP-də də çaşqınlıq yaradıb. Partiyadan iddia olunub ki, burada texniki səhvə yol verildiyini güman edirlər. Ancaq Dəniz Baykal, Gülsün Bilgəhan, İlhan Kəsicinin Azərbaycanın əleyhinə səs verən 117 deputatın arasında yer alması istənilən hal-

Azərbaycan - Türkiyə qardaşlığını sarsıtmaq istəyənləri durdurmaq zamanı

Bu günlərdə nəzərlər Türkiyəyə dikilib: Qarabağa səfər edən xainlər və AŞ PA-da Azərbaycanın əleyhinə səs verən CHP-lilər cəzalandırılacaqlarmı? Ekspertlərdən sərt təkpiyə

da yalnız anti-Azərbaycan qüvvələri məmnun edir. Söhbət Azərbaycanda hansısa sahədə problemin olub-olmamasından getmir. Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri bütün bu problemlərin fəvqündə dayanır. Məsələn, Türkiyəyə qarşı hansısa Avropa təsisatında səslənən neqativ fikrə Azərbaycanın dəstək verdiyini kimə xətləyə bilməz. Hətta 2014-cü ilin aprelində Avropa Birliyinin "Şərq tərəfdaşlığı" proqramı çərçivəsində Çexiya paytaxtında keçirilən toplantıda Prezident İlham Əliyev Türkiyə təmsilçilərinin olmamasından istifadə edib qardaş ölkəni "soyqırım"da ittiham edən Ermənistan prezidentinə xitabən "bilirsiniz ki, Türkiyə burada təmsil olunmur, bundan yararlanırsınız. Amma mən buradayam, sizə cavab verim!" demişdi və bu cavab Bakı-Ankara qardaşlığının növbəti nümunəsi kimi məmnunluqla uzun müddət müzakirə mövzusu olmuşdu. Həmçinin elə bir müddət öncə Türkiyə prezidenti R.T.Ərdoğan BMT Baş Assambleyasında dünya birliyini Qarabağ problemini həll etməyə çağırmaqla bizi məmnun etmişdi. Bu mənada Qərbdəki erməni lobbisinin Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı savaşa açdığı bir dövrdə TBMM təmsilçilərinin də anti-Azərbaycan cəbhəsində yer alması anlaşılacaq deyil. Elə ekspertlər də bu fikirdədir.

Hazırda Türkiyə universitetlərindən birində çalışan ermənişünas alim Qafar Çaxmaqlı bu fikirdədir ki, hər zaman Azərbay-

canla Türkiyənin arasını vurmaq istəyən qüvvələr var və onların bir çoxu belli yerlərdən tapşırıq alırlar: "Qarabağa səfər edən həmin türklər uzun illərdir ki, Türkiyənin özünün də milli maraqlarının əleyhinə fəaliyyət göstərirlər və Türkiyə onlarla bacara bilmir. Onlar belli yerlərdə müdafiə olunur. Onların içərisində olan Ali Bayramoğlu "Hepimiz erməniyiz" kampaniyasının başını çəkənlərdən biridir. İndi də erməni siyasəti yürüdü. Bir neçə dəfə məhkəmələrə çəkilsə də, heç bir cəza almayıb. Ufuk Uras da onun kimi. Məncə, Azərbaycan bunların üzərinə qərarlı şəkildə getməli idi. Bu Türkiyənin də ürayınca olardı". Azərbaycanın əleyhinə səs verənlərə gəldikdə isə, Q.Çaxmaqlı hesab edir ki, onlar Avropada bir, Türkiyədə fərqli görünən buqələmunlardır: "Təbii ki, onları Azərbaycan maraqlandırmır. Bəzi hallarda heç Türkiyənin də maraqlarından çıxış etmirlər. Türkiyə cəmiyyəti də onlara sərt şəkildə qınayır. Bütün bunlara baxmayaraq, biz yenə mövqeyimizi dəyişməməlik. Bunun Türkiyənin rəsmi dövlət mövqeyi olmadığını anlayıb qardaş münasibətlərinə kölgə salmamalıyıq. Siyasətdə belə şeylər olur və olacaq".

Professor Qabil Hüseynli Musavat.com-a bildirdi ki, Türkiyənin 4 yazarının, özü də onlardan biri kürd əsilli keçmiş millət vəkildir, çox nümayişkəranə şəkildə, Ermənistan, oradan da Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə gəlməsi qəbulolunmazdır. Ən qə-

ribəsi odur ki, indiyə qədər Türkiyədə qondarma "erməni soyqırımı"ni təbliğ edən bu adamların Türkiyə-Ermənistan sərhədini keçməsinə heç bir maneə yaradılmayıb. Hansı ki, o adamlar qondarma "soyqırım"ın Türkiyə tərəfindən tanınmasının vacibliyi ilə bağlı kitab yazıblar. Bu adamlar onları şərəbə qonaq etdikdən sonra Xankəndidə də ermənilər onları şərəbə qonaq etdikdən sonra dilləri daha çox açıldı və başladılar azərbaycanlıları "atəşkəs rejimini pozmasından" danışmağa. Mən bu adamların nadanlığına, yaxud Qarabağla bağlı tarixi həqiqətlərdən xəbərsiz olmasına həm təəccüb edirəm, həm də hesab edirəm ki, onlar problemi kifayət qədər bilib-erbilən ermənilərin qucağında oturmaq üçün bu cür sözlər danışdı. Ancaq onlar heç vaxt unutmalı deyildilər ki, Azərbaycan torpağına, özü də icazəsiz gəliblər. Bu mənada özlərində cəsarət tapıb "erməni əsgərlərinin Azərbaycanda nə işi var" sualını verməliydilər. Özü də onlar türk millətinin nümayəndəsidir, yalnız biri kürddür. Amma istənilən halda, bunlar Türkiyə vətəndaşlarıdır. Azərbaycan torpaqlarına qeyri-qanuni olaraq Türkiyə vətəndaşlarının gəlməsi və dövlət qurumlarının bununla bağlı tədbir görməməsi çox təəccüblüdür". Q.Hüseynli bildirdi ki, onu təəccübləndirən Türkiyənin ərazilərinə iddia edən Ermənistan haqqında təriflər yağdıran bu türk xainlə-

rinə qardaş ölkənin müvafiq qurumlarının dözümlü münasibət sərgiləməsidir: "Dağlıq Qarabağ ciddi iddialar irəli sürülür, Ermənistanın dövlət gerbində də Ağrı dağının görüntüsü (ermənilər Ararat deyir-red.) gerbin əsas hissəsini təşkil edir. Üstəlik, ən dəhşətli ondan ibarətdir ki, Türkiyə dövləti illərdir ki, Azərbaycana görə, Ermənistanla qarşı blokada siyasəti həyata keçirir. Böyük Atatürkdən tutmuş, Süleyman Dəmirələ, Rəcəb Tayyib Ərdoğan qədər ən yüksək səviyyədə bəyan olunub ki, Azərbaycana vurulan zərər Türkiyəyə vurulan zərərdir. Dəmirəl deyirdi ki, Azərbaycana iyne batırırlarsa, Türkiyəyə çuvaldız batır. Blogger Lapşini Qarabağa qanunsuz səfərinə görə Belorusda həbs etdilər. Belorus hökuməti onu bizə təhvil verdi. İndi Azər-

namənin qəbul edilməsində CHP-nin 3 millət vəkili iştirak edib: "Özü də onlardan biri CHP-nin Azərbaycana sevgisinə heç zaman şübhə etmədiyimiz keçmiş sədri Dəniz Baykaldır. Hətta deyirlər Baykalın nəslinin bir hissəsi Azərbaycan kökenlidir. Yaxşı, bunlar nəyə görə səs veriblər? Onlar ən azı səsvərməyə iştirak etməyə bilirdilər, mövcud halda ən yaxşı forma bu olardı. Yaxud Avropa sosial demokratların tənqidinə tuş gəlmək istəməyiblər, ümumiyyətlə iclasa qatılmadılar. Amma Azərbaycana qarşı qətnaməyə səs vermək artıq çox böyük səhvə yol vermək deməkdir. Bunların içərisində Baykalın səhvini bağışlamaqsa, çox çətindir. Çünki o, çox tecrübelidir. Bu adamın belə mövqeyə ortaya qoymasının izahı yoxdur. Ümumiyyətlə, Türkiyənin özünün xarici siyasət xəttində baş verən müəyyən başgicəlləndirici hadisələr qardaş ölkənin daxili və xarici siyasəti ilə bağlı ciddi narahatlıqlar yaradır".

Deputat Fazil Mustafa isə hesab edir ki, AŞ PA-dakı səsvərmədə Türkiyənin CHP-dən olan millət vəkilləri daha çox qrup maraqlarından çıxış ediblər: "Çox güman ki, AKP-nin əleyhinə olan layihəyə fəqlənmək üçün lehinə səs veriblər. Qarabağa gedən Türkiyə vətəndaşlarının durumu isə fərqlidir. Onlar erməni tezislərinin Türkiyədəki müdafiəçiləri kimi bu addımı atıblar. Bizim üçün əsas olan Türkiyənin hakim partiyasının və hökumətinin mövqeyidir. Bu mövqedə isə hansısa dəyişiklik yoxdur".

Qardaş ölkə rəsmilərinin vaxtaşırı Qarabağ məsələsində Azərbaycanın yanında olduğunu deməsi təbii ki, düşməni narahat edir. Hətta vaxtaşırı birgə hərbi təlimlərin keçirilməsi də Ermənistanı rahatsız edir. Amma Azərbaycan ictimaiyyətinin istəyi budur ki, qardaş Türkiyənin hökuməti prinsiplərinə sadıq qalaraq, Ermənistanla və Dağlıq Qarabağa səfər edən vətəndaşlarla bağlı da nəhayət, sərt mövqeyə nümayiş etdirməlidir, bu, digərlərinə də dərs olar. Ortada Lapşini əlibağlı Bakıya təhvil verən Lukaşonko nümunəsi var. Azərbaycan Türkiyənin ayağına razı dəyməsinə belə, heç zaman daş olmayıb. Bunu 2016-cı ilin 15 iyulundakı dövlət çevrilişi cəhdinə sərt reaksiyası, bu cəhdə bulunan FETÖ-çulara qarşı həyata keçirdiyi tədbirlər bir daha sübut etdi, hətta ölkədəki təhsil müəssisələrini belə qapatmaqdan çəkinmədi....

İndi növbə qardaş ölkənin, Türkiyə dövləti Qarabağa səfər edən 4 "türk", yaxud Azərbaycanın əleyhinə səs verən 3 CHP-li deputatla bağlı, həmçinin xəyanətkar addımlarını sərbəst həyata keçirən digər şəxslərə əlaqədar Azərbaycanı məmnun edən addımlar atarsa, bundan üzülən yalnız düşmən olacaq. Qardaşlığımızı, dostluğumuzu pozmağa çalışanları durdurmasaq, sabah yenə də "Hepimiz erməniyiz" deyərək, meydanlara çıxacaqlar, Türkiyəyə qarşı ərazi iddiası qaldıran Ermənistanla sərhədləri açmağa çağıracaqlar. Odur ki, bu xainlərə qarşı ən sərt tədbirlər görülməlidir. Təki Türkiyə-Azərbaycan qardaşlığında xələl gəlməsin, gerisi təfərrüatdır....

Xəbər verdiyimiz kimi, Rusiya Ermənistanla müasir silahların alınması üçün 20 il müddətinə daha 100 milyon dollarlıq ixrac krediti verəcək. Bu müddətin 5 ilinin illik 3 faiz dərəcəsi ilə güzəştli olması nəzərdə tutulub. Artıq Ermənistan hökuməti oktyabrın 12-də 100 milyon dollarlıq birinci kredit paketini təsdiq edib.

Kredit razılaşmasına əsasən, Ermənistanın Müdafiə Nazirliyi və Rusiyanın "Rosoboroneksport" ASC arasında müqavilələr bağlanacaq, silahların və hərbi texnikanın çatdırılmasının müddətləri uyğunlaşdırılacaq. Müqaviləyə əsasən, həmin vəsaitlə İrəvan "Smerç" reaktiv sistemləri, "İqla - S" zenit raket kompleksləri, "Avtobaza - M" radiotexniki kəşfiyyat kompleksləri, TOC - 1A "Solnepyok" ağır odsaçan sistemləri və digər sursatlar alınacaq.

O da məlumdur ki, 2015-ci ilin fevralında da Rusiya ilə Ermənistan arasında silahların alınmasına dair 200 milyon dollarlıq kredit razılaşması imzalanıb. Həmin razılaşma əsasında isə Ermənistan reaktiv yayılım atəşli "Smerç", "İqla C" və bəzi digər sistemlərin verilməsi davam edir. Ermənistanın müdafiə naziri Vigen Sərkisyan ötən həftə bildirdi ki, 200 milyon dollarlıq kredit anlaşması üzrə silahların alınması ilin sonunadək başa çatacaq.

Beləcə, satellit Ermənistan Rusiyadan əvvəlki kredit həcmində hərbi sistemləri alıb qurtarmış Moskva ona daha 100 milyon dollarlıq silah krediti ayırmaq qərarına gəlib. Qeyd etmək zərurəti var ki, Rusiya forpost Ermənistanla silah və döyüş sistemlərini öz daxili bazar qiymətinə, yəni ucuz verir.

Rusiyanın Ermənistanı

silahlandırmasında 3 hədəf

Kreml işğalçının himayəsini niyə gücləndirir?

Göründüyü kimi, Rusiya Ermənistanı ən müasir silahlarla təchiz etməklə Azərbaycan ərazilərini on illərdir işğalda saxlayan təcavüzkar dövlətin hərbi cəhətdən daha da güclənməsinə, onun ayaqda qalmasına və silahlanma yarışında Azərbaycandan geri düşməsinə çalışır.

Bu isə, əvvəla, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri kimi Kremlin götürdüyü öhdəliklərə, o sırada ədalətli vasitəçi olmaq missiyasına daban-dabana zid-

dir. Ən önəmlisi, bu, işğalçıya açıq havadarlıq və "işğala davam et!" siyasətidir. Biz hələ bununla şimal qonşumuzun beynəlxalq hüququn tələblərini kobud şəkildə pozmasını demirik.

Rusiyanın Ermənistanı silahlandırması habelə, regional təhlükəsizliyi birbaşa təhdid etmək, bölgədə onsuz da böyük olan gərginliyin artmasını stimullaşdırmaqla yanaşı sözsüz ki, Azərbaycanla dostluq, yaxın qonşuluq və strateji tərəfdaşlıq prinsiplərinə də zid-

sil olur ki, Moskva və xüsusilə də təcavüzkar tərəf hər halda, Azərbaycanın son vaxtlar artan hərbi potensialından, ölkəmizin Ermənistan üzərində böyüyən hərbi üstünlüyündən, yeni balans fərqi artmasından ciddi şəkildə narahatdır. İrəvanda və Moskvada təlaş var ki, bu balansın böyüməsi üçün birində Bakı öz ərazilərini silah gücünə azad etməyə daha da təşviq edə bilər.

Müdafiə naziri Zakir Həsənovun təzəcə başa çatdıran uğurlu İsrail və Belarus səfərləri bu ehtimalı gücləndirir. 100 milyonluq kreditin həmin səfərlərdən dərhal sonraya təsadüf elə-

şəlidir.

Bölgəni "bant çəlləyi"ne çevirməkdə davam edən Rusiya bununla bir daha nümayiş etdirmək istəyir ki, konfliktin "həll açarı" Avropada, Cenevrədə, Brüsseldə yox, məhz onun özündədir. Ancaq Moskva nədənsə on illərdi bu "açarı" öz "qıfılına" salmağa həvəs belə göstərmir. Əksinə, Ermənistanla işğal ortaqlığını davam etdirir. Bununla belə, Azərbaycanı strateji tərəfdaş, Ermənistanı isə strateji müttəfiq saymaqda davam edir. Elə isə nədən bu strateji dostlar arasında ədalətli arbitrlər, iki tərəfdən hələ də davam edən qan tökülməsini durdurmaq istəmir?

Bu sualın cavabını həm də son zamanlar bir sıra digər məsələlərdə (məsələn, ÜAK-in əsassız şəkildə ləğvi, Rusiya XİN-in Bakıya Rusiya erməniləri və Qarabağda müharibə ilə bağlı hədələyici bəyanatları və s.) Kremlin nümayiş etdirdiyi mövqedən tapmaq olar. Belə addımlar elbəttə ki, Azərbaycanla yaxın qonşuluq münasibətlərin ruhuna və hərfinə ziddir.

Odur ki, Azərbaycan dövləti və xalqının tam haqqı çatır ki, münasibətlərin həllində neytral vasitəçiliyə iddia edən Kremlə nəhayət, daha ölçülü-biçili siyasət yürütməyi tələb eləsin, işğalçıya yardımlarını dayandırsın, problemin həllinə real töhfə versin, Azərbaycana həqiqətən də strateji tərəfdaş ölkə olduğunu əməldə təsdiqləsin. Yoxsa ki, "Səni sevməyəm, sən sevməsən də" deyimi konkret halda Azərbaycan üçün Rusiyaya münasibətdə heç vaxt məqbul olmayacaq. Bunu Kremlə gözləməsənlər də...

□ **Siyasət şöbəsi**

ABŞ Konqresində kritik dinləmələr - ermənipərəstlərdən ədalət gözləyəkmiz?

Elxan Şahinoğlu: "Müsbət nəticə gözləmək üçün əsas yoxdur"

ABŞ Helsinki Komissiyası növbəti Qarabağ dinləmələri keçirəcək. Oktyabrın 18-də keçiriləcək dinləmələrdə Dağlıq Qarabağ müharibəsinin yenidən başlanmasının mümkünlüyü, bu məsələdə ABŞ və ATƏT-in rolu mövzusu müzakirə olunacaq.

Bununla bağlı Komissiyanın yaydığı məlumatda 2016-cı ildə münasibətlər zonasında baş vermiş hərbi əməliyyatlar zamanı itkilərin statistikasına yer verilir və iddia edilir ki, münasibətlərə Rusiya, Türkiyə və İran da cəlb edilə bilər. Dinləmələrdə ATƏT Minsk Qrupunun keçmiş amerikalı həmsədrləri Keri Kavano (1999-2001-ci illər), Ceyms Uorlik (2013-2016-cı illər), eləcə də Beynəlxalq Böhran Qrupunun proqram direktoru Maqdalena Qrono çıxış edəcəklər.

Ancaq ekspertlər bu dinləmələrin Azərbaycanın xeyrinə olmadığını qənaətindədirlər. Bu isə Helsinki Komissiyasının daha əvvəl sərgilədiyi mövqə və onun hazırkı sədri, konqresmen Kristofer Smitin

ermənipərəst mövqedə olması ilə izah edilir. Məsələ ondadır ki, Helsinki Yekun Aktının əsas prinsipləri olan suveren bərabərlik, zor işlətməmək; sərhədlərin toxunulmazlığı; dövlətlərin ərazi bütövlüyü; mübahisənin dinc yolla həll olunması; bir-birinin daxili işlərinə qarışmamaq; insan hüquqlarına və əsas azadlıqlara hörmət; dövlətlər arasında əməkdaşlıq; beynəlxalq mü-

qavilə öhdəliklərinin vicdanla yerinə yetirilməsi kimi müddəalar Ermənistan tərəfindən kobud şəkildə pozulsa da, komitə bir dəfə də olsun işğalçı ölkəni qınayan bəyanat qəbul etməyib.

Konqresmen Kristofer Smit ermənipərəst siyasətçi kimi tanınır, Azərbaycana qarşı "907-ci düzəliş" in müəlliflərindən biridir. Bundan başqa o, ABŞ-in "erməni soyqırımı" nı tanımasının ən

aktiv tərəfdarlarındanıdır.

Bu baxımdan Azərbaycan tərəfi Helsinki Komissiyasında keçiriləcək növbəti dinləmələrdən də müsbət nəticə gözləyir. ABŞ-da Azərbaycan hakimiyyətinə qarşı mənfəi münasibətin gücləndiyi bir zamanda Helsinki Komissiyası Qarabağ münaqişəsini müzakirəyə çıxarmaqla separatçılar üçün dəstək qazanmağa, ABŞ qanunvericilərinin işğalçı rejimə maliyyə və hərbi xarakterli yadımı artırmağa çağırmaq məqsədi güdür.

Siyasi analitik Elxan Şahinoğlu musavat.com -a deyib ki, ABŞ Konqresinin əvvəlki illərdəki "təcürbəsine" baxsaq, Helsinki Komissiyasındakı dinləmələrdən hansısa müsbət nəticə gözləməyə dəyməz. Sitat: "Müsbət nəticə gözləmək üçün, necə deyirlər, əsas yoxdur. Konqresdə erməni lobbisinin təsiri ilə Azərbaycan əleyhinə 907-ci düzəliş qəbul olunub. 90-cı illərin əvvəllərində bu əlavə qəbul olundu və ondan sonra da ABŞ Konqresi Azərbaycanın xeyrinə və ədalətli möv-

qə sərgiləmədi. Bu da onunla əlaqədar idi ki, erməni lobbisinin Konqresdə təsiri çox böyükdür".

E.Şahinoğlu deyir ki, ABŞ hökuməti və diplomatiyası müəyyən mənada ədalətli davranarsa da, qanunverici məclisdə erməni təsiri güclüdür: "Doğrudur, indi həmsədrlər neytral mövqedən çıxış etməlidirlər və etiraf etmək lazımdır ki, amerikalı həmsədrlər çox zaman məsələyə ədalətli yanaşırdılar. Məsələn, ilkin olaraq Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonların boşaldılması kimi tələbləri dəstəkləyirdilər. Ancaq onların Konqresdə, Helsinki Komissiyasında nə deməsindən asılı olmayaraq yəqin ki, müzakirələr Ermənistanla dəstək formasında davam edəcək. Sadəcə olaraq maraqlı odur ki, ABŞ Konqresi Ermənistanla konkret olaraq separatçılara Rusiyanın etmədiyi dəstəyi verir. Hətta birbaşa separatçılara maliyyə yardımı ayırırlar. Məlumdur ki, Ermənistan Ru-

siyanın strateji müttəfiqidir, ondan asılıdır. Və bu gün Rusiya Amerikanın əsas rəqibidir. Ziddiyyətli məqam ondan ibarətdir ki, Rusiyaya qarşı sərt qərarlar qəbul edən və prezident Trampdan Rusiyaya qarşı sərt addımlar atmağı tələb edən ABŞ Konqresi Ermənistanla qarşı çox loyaldır. Halbuki qeyd elədiyim kimi, Ermənistan Rusiyanın müttəfiqi, ondan asılı olan bir ölkədir. Bu, çox böyük ziddiyyətdir və təəssüflər olsun ki, heç kim bu məsələni qaldırmır. Ermənistanla dəstək verən Konqresin bilavasitə Rusiyanın müttəfiqinə, belə desək onun Cənubi Qafqazdakı mövqələrinə dəstək verdiyini anlamırlar? Maraqlıdır ki, Ağ Ev və Dövlət Departamenti hər zaman Azərbaycanla əməkdaşlığa yüksək qiymət verdiklərini, ölkəmizin əhəmiyyətini vurğulayırlar. Ancaq çox təəssüf ki, Konqres məsələyə fərqli mövqedən yanaşır. Ona görə də növbəti dinləmələrdən yaxşı heç nə gözləmirəm".

□ **KƏNAN**

Azərbaycan mətbuatı son günlərdə müzakirə edilən bir sıra mövzularla çalxalanır. Ölkə gündəmində hazırda hakimiyyətdə vaxtı ilə yüksək vəzifələr tutmuş, xaricdə mühacir həyatı yaşayan iki sabiq məmurun gələnlə prezident seçkilərində öz iddialarını açıqlamaları, Milli Şuranın indiyə qədər keçirdiyi iki mitinq və 28 oktyabrda keçirəcəyi aksiya, eləcə də, son zamanlar Qərbdən ölkəmizə yönəlmiş gələnlə təzyiqlər ciddi müzakirə olunur.

AXCP-nin sabiq funksioneri, siyasi ekspert Sahib Kərimli ilə bu və ya digər məsələlərlə bağlı söhbət etdik.

- Sahib bəy, əvvəlcə sizin də vaxtı ilə rəhbərlikdə təmsil olduğunuz AXCP-nin daxil olduğunuz Milli Şuranın 23 sentyabr və 7 oktyabr mitinqi barədə danışaq. Bu aksiyalarda Milli Şuradan daha çox hakimiyyətin qazandığı deyilir...

- Konkret olaraq, siyasi çevrədə baş verən hadisələri bir partiyanın üzərinə cəmləyib, dəyərləndirməyin tərəfdarı deyiləm. Məsələyə geniş baxmaq lazımdır. Bu gün Azərbaycanda indiki hakimiyyətə alternativ olan potensial və iradə yoxdur. Hansısa bir potensial olsaydı, hakimiyyətə qarşı ən radikal, barışmaz olan, apardığı mübarizəni qurtuluş mübarizəsi kimi bəzəyən siyasətçi cəmiyyətin geniş spektrindən dəstək alardı. Azərbaycanda idarəçilikdən narazı olanlar çoxdur. Problemlər kifayət qədərdir. Amma belə vəziyyətdə həmin etiraz aksiyaları dəstək almalı idi. İndi cəmiyyətin bu problemlərin fonunda hakimiyyətə olan münasibəti adekvat deyil. Deməli, alternativ görmür. İlham Əliyevdə islahatla bağlı siyasi iradə var. Bilir ki, şərtlər tələb edir. Amma sistem bərbaddır. Bu mənada ölkədə ciddi islahatlara ehtiyac var. Bir islahat gözləntisi cəmiyyətin alt şüurunda var. Prezidentliyə namizədlərin sayı çox ola bilər. Amma cəmiyyətin hakimiyyətə alternativ yaratması kimi hallar ortada yoxdur.

- Milli Şuranın 28 oktyabrda keçirəcəyi mitinqdən gözləntiləriniz varmı? Sizcə, proseslər artan, yoxsa azalan xətlə gedir?

- O meydanda abırına, yoluna qısılib uzun illərdir mübarizədə olan təqribən üç minlik elektorat var. O insanları 20 ildən çoxdur ki, kütləvi aksiyalarda görürük. Orada bir qrup yeni gənc var. Amma onların yeni mütərəqqi təhsil sisteminə maarifləndirilib, demokratik islahatlar tələb edən gənclik kontingenti olduğunu demək çox çətindir. Onların ayrı-ayrı maliyyə çevrələrinin nəzarətində olan, ölkədə sistem islahatlarını arzulayan güclərin nümayəndələri olduğunu da söyləmək düzgün olmazdı. Bunlar sadəcə sosial şəbəkələrdəki çağırışlardan

ruhlanıb, hər hansı bir siyasi liderə inanan 300-500 civarında gəncdir. Bu cəmiyyətin çox kiçik bir dəyişiklik üçün qeydə alınması mümkünsüz olan qüvvədir. Bu mənada aksiyaların artan xətlə davam edəcəyi inandırıcı görünür.

- Prezidentliyə namizəd olmaq istəyən Rəsul Quliyev və keçmiş deputat Hüseyin Abdullayev Qərbdə yaşayırlar. Bu proseslərdə daim seçkilər ərafında ölkəmizə təzyiqlər edən Rusiya sanki passiv görünür. Sizcə, qarşıdakı seçkilərdə

yə çatıb. Səfirliklər və Qərb ölkələri istinad kimi "Turan"a önəm verirdirlər. Deyə bilərik ki, o standartları mənimsəyən bir "Turan" adında Qərb strukturu mövcuddur. Bu mənada Qərb üçün maraqlıdır ki, bu struktur işləsin. Unutmaq olmaz ki, Azərbaycanın yerləşdiyi regionda Qərb və Rusiya siyasi, hərbi və iqtisadi maraqlar üzərindən toqquşurlar. Onun müxtəlif formada təsirləri ortadadır. Burada mədəni və dini sahədə Türkiyə və İran arasında Azərbaycan üzərində

bir namizəd tapa bilmir. Bu baxımdan ola bilər ki, Rusiya proseslərdə bir qədər geridə qalsın. Bu, zaman daxilində həll oluna bilər. Qərbin təsir dairəsində olan şəxslərin bu seçkilərdə namizəd olmaqları indidən bəllidir. Azərbaycan Qərb, Rusiya və digər dairələrlə münasibətlərini korlamamalıdır. Qızıl ortanı tapmaq lazımdır. Bəzən liberal çevrələr ifrata varıb, anti-Rusiya fəaliyyətlərini qabardırlar. Biz unutmamalıyıq ki, Rusiya qədim dövlətçilik ənənəsi

ki, strukturlaşmağa çalışacaq. Bu mənada ölkəmizdə siyasi çalxantıların olub-olmayacağını deyə bilmərik. Biz ölkəmizi islahatlar yolu ilə sağlamlaşdırmağa bilərik. Bizim risk etmək üçün potensialımız yetərli deyil. Biz cəmiyyət olaraq, elə şeylər etməliyik, elə strukturlar yaratmalıyıq ki, milli müqavimət göstərə bilək. Baxın, Almaniya parlamentinə. Bir az təhdidlər olan kimi faşist şüarlarla çıxış edən partiya parlamente düşdü. İnkışaf etmiş cəmiyyətlərin mü-

ölkədə ciddi hesab oluna biləcək çevrələr REAL-ın fəaliyyəti ilə maraqlanırlar. Həmçinin İlqar Məmmədovun namizədliyi siyasi mühitə kreativ yeniliklər gətirər.

- Ölkədəxili siyasi proseslərin hər birinə fikir bildirirsiniz və REAL hərəkatını daha çox önə çəkirsiniz. Bu hərəkat seçkilərdə iştirak edə bilməyə, hazırkı 6 və ya digər olacaq iddiaçılar arasında seçiminiz varmı?

- REAL-da siyasi fəaliyyəti davam etdirmək və onun namizədinə dəstək vermək

"Hikkə və nifrət siyasəti ilə uğur qazanmaq çətindir"

AXCP sədrinin sabiq müavini Sahib Kərimlidən ilginclik açıqlamalar: "Azərbaycanda indiki hakimiyyətə alternativ yaradacaq potensial və iradə yoxdur"

"Aksiyaların artan xətlə davam edəcəyi inandırıcı görünür"

Qərbin, yoxsa Rusiyanın təzyiqlərinin daha çox şahidi olacağıq?

- Bir reallıqla razılışaq ki, Azərbaycanın siyasi hakimiyyətində Qərbin və Rusiyanın marağında olan, Qərb və Rusiyaya inteqrasiya etməyin tərəfdarı olan qüvvələr var. Bu qüvvələrin ciddi qarşıdurması var. Son olaraq, ölkə daxilində "Turan" İnformasiya Agentliyi üzərindən aparılan dava Qərbin və Rusiyanın Azərbaycanı da çəkilməsi idi. Çünki "Turan" bir brenddir, standartları mənimsəyib, belli bir seviyyə-

də ciddi maraqlar toqquşur. Reallıq ondan ibarətdir ki, indiki hakimiyyəti öz daxilindəki Rusiya meyilli qüvvələr diplomatik və siyasi formada Qərbə meyillənməkdə ittiham edirlər. Eyni ilə Qərbə yaxın qüvvələr də Rusiyaya yaxınlıqda təmsil olunduqları hakimiyyəti günahlandırır. Eyni ilə Qərbin və Rusiyanın özü də. Bu vəziyyəti tarazlaşdırmaq üçün ölkədəxili və xaricdəki bəzi qüvvələr müəyyən iddialarla çıxış edəcəklər, bəzi ölkələrin maraqları olacaqlar. Bəlkə də hazırda şimaldan "xilaskar" ti-

olan, yaxın illərdə tənəzzül edən, zəifləyən bir ölkə olmayacaq. Rusiya Azərbaycanın qonşuluğunda daim nəhəng dövlət olaraq qalacaq. Bu mənada aparılan siyasət çox dəqiq olmalıdır. Biz ölkə olaraq risklər ala bilmərik. Çünki olduqca riskli bölgədə yer aldığımızı unutmamalıyıq. Biz eyni zamanda Qərb standartlarını idarə etmədə tətbiq etməli, onu mənimsəməliyik. Söhbət Qərb ölkələrinin regionda siyasi iradəsinin ifadəçisi olmaqdan getmir, söhbət Qərbin standartlarını ölkəyə gətirib vətəndaşların normal yaşayışını təmin etməkdən ibarət olan sistem qurmaqdan gedir. Cənubi Qafqazda Azərbaycan ədalətli, sivil, inkişaf etmiş bir model ölkə olması ilə Rusiyanın, Qərbin, İranın, qardaş Türkiyənin və hər kəsin ortaq istəyi, marağı halına gətirilən ümumi kurs siyasətimizin əsası olmalıdır. Bu istiqamətdə hər kəs iqtidarlı, müxalifətli fəaliyyətini bu istiqamətə yönəltməlidir. Hikkə, nifrət siyasətə daxil oldusa, uğur qazanmaq çətindir.

- Bəlkə Rusiya dairələri gələnlə ilin mart ayında keçiriləcək prezident seçkilərinə görə gözləmə mövqeyindədirlər...

- Bir şeyin yüz faiz olub-olmayacağını deyə bilmərik. Amma dünyada gedən prosesləri yaxşı bilirəm. Bunun müxtəlif formada gedişlərini də yaxşı görürük. Rusiya Avropa siyasətində strukturlaşarsa, Cənubi Qafqaz da təbii

qavimət göstərmək üçün potensialları var. Bir də hakimiyyətdə olanların arasında Rusiyaya və ya Qərbə rəğbəti olan, ölkə naminə bu və ya digəri ilə yaxınlığa üstünlük verən məmurla, bu istiqamətlərə agent kimi xidmət edən məmurları ayırmaq lazımdır. Milli və düşüncə bilən adamlar həmişə var. Vətəndaşa münasibətdə mərhəməti ön plana çıxarmalıdır. Daha çevik idarəçiliyə ehtiyac var. Bu gün Tarix dərslərində bu cür problem çıxır. Tarix institutundan rəy alınmalıdır. İnstitut rəy verir, amma yanlışlıq ortada qalır. Bu, Yaqub Mahmudovun rəhbəri olduğu qurum üçün ciddi yanlışlıqdır.

- Gələnlə seçkilərdə müxalif düşüncədən hazırda 6 namizəd var. Bu rəqəmin artacağı istisna deyil. Onların içərisində yeni qüvvələr də, ənənəvi müxalifətdən olanlar da var.

- Əgər ümumi müxalifətin böyük bir birliyi olarsa, siyasi hərəkat arta bilər. Amma görünür odur ki, Azərbaycan müxalifəti keçirdiyi etiraz aksiyalarına belə bir-birini dəvət etmir. Açıq, hazırda masa üzərində olan namizədlərin seçkilərdə birləşəcəyinə və ciddi mübarizə aparacağına inanmıram. Seçkilərdə iştiraklarına şərait yaradılsa, REAL hərəkatı və namizədinə müəyyən ümidlər var. Cəmiyyətə faydalılıq baxımından. Sözsüz ki, bunlar dəyişikliyə yetərli amillər deyil. Amma mən istəyirəm ki, hakimiyyət görsün ki,

niyyətim yoxdur. Sadəcə, cəmiyyətdə olan reallıqları siyasi ekspert kimi dəyərləndirirəm. İnsanlar sizin kimi tirajlı qəzetlərdə daha çox siyasi məzmunlu müsahibələr oxuyurlar. Kimsə nəticə çıxara bilər ki, mən REAL-a ciddi dəstək verirəm. Belə bir şey yoxdur. Reallıqdır ki, insanların Müsavat, AXCP kimi siyasi qurumlara axını yoxdur. Dinamizm bu dəqiqə daha çox REAL ətrafındadır. Bu hərəkatın qarşısında böyük bir yolu var. Daha çox potensialı ətraflarında birləşdirə bilsələr, gələcəyin ciddi alternativini olmağa ən yaxındırlar. Bu gün namizədliyini elan edən şəxslər arasında kimi seçəcəyimlə bağlı düşünməmişəm.

- Son bir ayda Azərbaycan iqtidarına Qərbdən gələnlə təzyiqlər dayanmaq bilmir. Son olaraq, AŞ PA-da Azərbaycan əleyhinə qətnamə hazırlandı və diqqət çəkən odur ki, Türkiyənin ana müxalifət partiyası sayılan CHP deputatları əleyhinə səs verdilər. Bütün bunlar nədən xəbər verir?

- Qərbin əsaslı mərkəzləri Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə ciddi əməkdaşlıq içindədirlər. İkinci dərəcəli qurumların təzyiqləri həmişə olub və olacaq. Nə Dəniz Baykal və CHP-çilərin mövqeyi, nə də Avropa Şurasının başladığı proses ciddi görünür. Elektoratı həvəsləndirmək üçün siyasilərin əlinə verilən fürsətlərdir.

□ Cavanşir ABBASLI

Fəxri qəssab

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Baxmaqla öyrənmək olsaydı, itlər qəssab işləyərdi"

(Azərbaycan ata sözü)

Hər kəsə fəxri adların verilməsinin önəmindən, nəticədə ölkəmizin fəxri respublika olacağından yazmışdım. (Uzaqgörən adamam - şəkildəki gözlüyümdən də bəllidir. Bəlkə mənə də "Azərbaycan Respublikasının fəxri gözlüklüsü" adı verilməlidir artıq. Zəhmətkeşlərin bu münasibətlə rəhbər orqanlara yazdığı alovlu teleqramları elə bil ki üfüqdə görməkdəyəm). Bunun bir sorağı Bərdədən gəlibdir. Orda "Xalq yazarı" adlı qəzetin redaktoru qəssaba diplom verib, üstündə də yazılıb ki, bu qəssab ən təmiz, ən halal ot satır, nümunəvi adamdır, o üzdən həmin bu fəxri fərmanla təltif edilir.

Doğrudur, xəbər də qəssabı və qəzəti ələ salmışdılar, ancaq mənə hamısı paxılıqdandır. Yetim əlində qoğal əcaib göründüyü kimi, qəssab yazığa da fəxri fərman verilməsi bəzilərinin gözüne girir. Kim bilir, bəlkə də başqa qəssabın adamlarıdır, bazarı öldürmək istəyirlər. Məncə hüquq-mühafizə orqanlarımız bu versiya üzərində mütləq işləməlidir. Ümumiyyətlə, hüquq-mühafizə orqanlarımız asayışın keşiyində ayıq-sayıq dayanmalı, istənilən versiya üzərində işləməlidirlər, necə ki, işləyirlər. Versiyaları özbaşına qoysan ortalıq batırarlar. Sabitlik belə yaranır. Odur bax AXCP üzvü Füzuli Hüseynovu mitinqdən sonra dəlixanaya salıblar. Nə üçün? Axı qabaqlar müxalifəti türməyə salırdılar. Gördülər bunun xeyri yoxdur, camaat ağıllanmış. İndi özlərini yaxşı aparsalar hovuzla su da buraxılacaqdır. Sözləşmə, müxalifəti dəlixanaya salmaq əsli və suvundan sovet hökuməti vaxtına yararlardı. Dövlət saxlamağa bunun köməyi olmadı, ancaq 70 il çəkdimi? Bizdə hələ 23 ildir. 47 ilə bəlkə ölkədə ümumiyyətlə ağıllı adam qalmadı.

Nəsə, təmadan çox uzaqlaşmayaq, yoxsa əlaqədar orqanlar bizi də yığar aparar Füzuli müəllimin yanına. Sonra da AYB üzvləri şeir qoşarlar: "Füzuli dərdd əlindən dəlixanaya salındı, Dedilər bəxtəvər müxalifət üzvüdür". (O bir kinomuzda deyilən kimi, gülün də, niyə gülmürsünüz? Şoşu-moşuya gülürsünüz axı).

Keçmiş MTN generalı Akif Çovdarovun məhkəməsində hakim mənəvi zərə çəkənlərin iddiasını qəbul etməmək qərarına gəlmişdi. Deyirlər bu iş ələdir ki, hər mənəvi zərə çəkən adıyla adamları qeydə alsaq, o zaman siyahı çox uzanar. Doğrudan da, belə baxanda respublika əhalisinin az qala hamısı MTN işindən mənəvi ziyana düşmüş fəson görünür. Hamımız o idarənin şər-xatından qorxurduqmu? Qorxurduq. İşıqlı gələcəyə iri addımlar atdığımız bir məqamda Eldar müəllimin nazirliyi, həmçinin Akif müəllimin rəhbərlik etdiyi idarə bizə badalaq vururdu. Az qala kommunizm qura bilməyəcəkdik. Bunlar hamısı mənəvi ziyan kateqoriyasına girir. Ancaq hakimi də qınamaq olmaz, işin miqyası genişdir. Bəlkə bir az yüngülləşsən, asanlaşsın deyər mənəvi zərə çəkənlərə də fəxri ad verək? Örnək üçün belə: "Ölkənin bir nömrəli mənəvi zərəridəsi Mamed müəllimə bu kəderli diplom verilir filan ilin beşməkan ayında ondan ötrü ki, ağzının suyu burnunun suyuna qarışdır".

Qəssaba qayıtsaq, bu millətin də ipinin üstünə odun yıqmaq çətinidir. Ən çox yedikləri ətdir, hər özünə hörmət bəsləyən ailə başçısının mütləq, minimum bir qəssab tanıdığı olmalıdır (belə olanda guya at, camış, eşşək, dinovavr, tarakan, dəvədəlləyi etindən siğortalanıq; tanış qəssab bu şeyləri bizə yox, başqalarına satır, biz elimizi həmin etlərə qoyanda isə "bu sənlik deyil" məsləhəti verirlər). Ancaq di gəl, qəssabın diplom almağına pis gözlə baxırlar. Niyə, axı? Müəllim, həkim, polis, prokuror, jurnalist, şair-mair diplom alanda yaxşıdır, qəssab alanda yox? Halbuki, onlar sizin etinizdən kəsir, qəssab isə ətə-cana götürir.

Qəssab işi fiziki-mənəvi baxımdan ağır işdir. Birini tanıyram, məktəbin düz ağzında balaca uşaqlar baxa-baxa dananı boyunlayıb kəsir. Dırnaqları göydən asır, kəlləni səkiyə qoyur, bağıraraq da dərs vəsaiti kimi vitrinə dolayır. Məktəblilər baxıb həyatı öyrənirlər. Bütün valideynlər, pedaqoji kollektiv o qəssabdan çox razıyıq. Ancaq mərifətimiz çatmayıb indiyə qədər diplom verək. Valideyn iclasında bu məsələni qaldıracağıam.

Danışıqlara davam, yoxsa tamam - günün gözləntisi

Bu gün İsveçrənin Cenevrə şəhərində Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri - İlham Əliyev və Serj Sərkisyan bir araya gələcəklər. Böyük ehtimalla, ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrlərinin iştirakı ilə reallaşacaq bu görüş əvvəlkilərdən ilk növbədə aradakı böyük fasilə ilə fərqlənir. Belə ki, Əliyev və Sərkisyan sonuncu dəfə ötən ilin iyunda, prezident Vladimir Putinin vasitçiliyi ilə görüşmüşdülər. "4 günlük aprel müharibəsi"ndən az sonraya təsadüf etmiş həmin görüşdə də, əfsus ki, müsbət nəticə qeydə alınmamışdı.

Keçən 1 il 4 aylıq müddətdə də münaqişənin həlli yönündə Minsk Qrupunun həmsədrləri, ələlxüsus da konfliktin çözümünü üçün unikal rəqlərə malik Rusiya tərəfindən ciddi təşəbbüslər göstərilməyib. Doğrudur, ara-sıra "Kazan sənədi"nin, "Lavrov planı" deyilən sənədin masada olduğu haqda fikirlər səslənib, lakin bu da ələ ehtimal olaraq qalıb - hərçənd ekspertlər "Lavrov planı"nın milli maraqlarımıza cavab vermədiyini qənaətləndirirlər.

Prezidentlərin budəfəki görüşü ərafəsində, də, əfsus ki, Qarabağa dair hansısa fəal diplomatiyanın, intensiv və produktiv danışıqların şahidi olmamışıq. Bu mənada Cenevrə təması nəinki bu il üçün sonuncu, bütövlükdə sonuncu ola bilər. Ona görə ki, Bakı belə təmasların effektivliyinə inamı çoxdan itirib və onların işğal rejimini uzatmağa xidmət etdiyi qənaətləndirir.

Lakin rəsmi Bakı sülh prosesinə inamını hələ tam itirmədiyindən, işğalçıya müharibədən qaçmaq üçün daha bir şans verib. Azərbaycanın dövlət başçısının uzun fasilədən sonra növbəti görüşə verdiyi razılığı, görüş jestini öncəliklə bu kontekstdə, hamıya müharibədən qaçmaq fürsəti vermək mənasında, "siyasi avans" anlamında dəyərləndirmək lazım gəlir.

Bəs savaştan qaçmaq mümkün olacaqmı? Sülh danışıqlarının donu nəhayət, açılacaq, "buz" sinacaqmı? Cenevrə görüşünün bir mühüm özəlliyi budur. Bugünkü görüşünün digər özəlliyi onun regionda, həttə Avropada separatizm dalğasının güclənməsi fonunda, İraq Kürdüstanı və Kataloniyada (İspaniya) müstəqillik referendumlarından sonraya təsadüf etməsi ilə bağlıdır.

Yəni, uzun müddət Qərbi üçün "ögey" hesab edilən bu bəla, separatizm xərcəngi artıq Qərbin öz coğrafi sərhədləri daxilinə sıçrayıb və Avropanın demokratik dövlətlərini, Avropa demokratiyasını və birgə yaşayış ənənəsini təhdid etməyə başlayıb. Biz hələ növbəti referendumla hazırlaşan Şotlandiyanı demirik.

Lakin məlumdur ki, Avropa Birliyi, ABŞ Kataloniyanın müstəqilliyi istəyinə neqativ yanaşma ortaya qoyub, ölkələrin ərazi bütövlüyünün toxunulmazlığı

Cenevrə şansı: böyük Qarabağ savaşı önlənə də bilər, tətiklənə də...

Prezident İlham Əliyev uzun fasilədən sonra, bu il ilk dəfə Sərkisyanla görüşəcək; Cenevrə təması artıq Avropanın da bəlasına çevrilən separatizm fonunda Azərbaycanın əsas dərdinə anlayışlı yanaşmaya gətirəcəkmi? Politoloq: "Dağlıq Qarabağın müstəqilliyinin tanınması şansı sifirə bərabərdir..."

prinsipini dəstəkləyib. Avroatlantik məkanda separatçılığa belə prinsiplə yanaşma Qarabağ məsələsində də özünü göstərəcəkmi? Artıq dünyanı təhdid edən aqressiv separatçılığa münasibətdə ikili standartlardan imtina ediləcəkmi? Dünya birliyi, həmsədr dövlətlər nəhayət ki, ermənilərə deyəcəklərmi ki, "siz artıq bir dəfə öz müqəddəratınızı təyin edib Ermənistan adlı dövlət qurmusunuz, indi də 100 minlik erməni üçün dövlət istəyirsiniz, 7 milyonluq katalonların isə dövləti yoxdur, ağıllınızı başınıza yığın"?!
Ümid edək ki, Cenevrə görüşü heç olmasa bu kimi aktual məqamlara müəyyən işıq salmaq baxımından yadda qala biləcək. Yeni Azərbaycanın Qarabağ dərdi Avropada daha yaxşı başa düşülecək. Bu mənada Bakı İrəvanla yanaşı, Avropaya, vasitəçi dövlətlərə də unikal bir şans buraxmış kimi görünür. Ən önəmlisi, bizcə - bu.

Günün mühüm hadisəsi - Cenevrə gözləntisi, habelə prezidentlərin görüşünə Azərbaycan və Ermənistanın hansı mövqə ilə gəlməsini Axar.az-a şərh edən sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarova görə, İrəvan indi özünü ələ göstərir ki, guya ermənilər hansısa şərtləri yerinə yetirdikdən sonra danışıqlara qayıdıblar, əslində isə Azərbaycan prezidentinin vürğuladığı kimi, onların heç bir şərti qəbul olunmayıb.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan üçün ilkin mərhələdə 5 və ya 7 rayonun qaytarılması

problem deyil. "Əsas məsələ rayonların qeyd-şərtsiz azad olunması, status məsələsinin sonda həll olunmasıdır. Əgər 2 və ya 5 rayon sxemində statusun müzakirəsi və qəbul olunması nəzərdə tutularsa, deməli, bu məntiq Azərbaycan tərəfindən qəbul edilməyəcək. Bəs, erməni tərəfi hansısa real addımlar atmağa hazırırmı? Məncə, yox. Hər halda verilən bəyanatları bunu deməyə əsas verir. Əgər Rusiya bu prosesi aparmaq istəyirsə, lazımı şəkildə Ermənistanı təzyiq etməlidir. Bu olmasa, İrəvan öz mövqeyindən çəkinməyəcək və istər-istərsə də digər görüşlərdə öz mövqeyini göstərəcək", - deyir o qeyd edib.

Politoloq əmindir ki, Ermənistan öz mövqeyindən çəkinməyə, Moskva İrəvana təzyiq etməsə, danışıqların heç bir perspektivi olmayacaq. "Bakı isə həmsədrlərə və dünya ictimaiyyətinə göstərir ki, danışıqlara hazırıdır və gücü var. Biz müharibə yolu ilə torpaqlarımızı azad edə bilirik, ancaq qan tökülməsini istəmirik. Bu və ya digər səbəblərdən hərbi əməliyyatlar başlasa, Azərbaycan artıq bütün dünyaya hər imkanından istifadə etdiyini, uzun müddətdir aparılan danışıqların heç bir fayda vermədiyini açıq şəkildə bəyan edəcək. Azərbaycanın hazırkı mövqeyinin və yürütdüyü siyasətin məntiqi bundan ibarətdir" - sabiq XİN başçısı əlavə edib.

Politoloq Zərdüşt Əlizadə isə bu xüsusda Teleqraf.com-a bildirib: "Dünyada 2 min millət

var və cəmi 200 dövlət mövcuddur. 1800 millətin dövləti yoxdur. Əgər onların hamısına dövlət yaradılarsa, dünya dəlixanaya çevrilir. Dünyada milli azlıqların müstəqil olmaq üçün bir yolu var: əgər əsas millətlə dil tapsalar və əsas millət milli azlıqları dövlət yaratmaq üçün etiraz etməsə, o halda müstəqil dövlət yarana bilər. Əgər vaxtında ermənilər gəlib bizi dilə tutub inandırsaydılar ki, Qarabağda bizsiz yaşamaq istəyirlər və azərbaycanlılara da toxunmayacaqlar, bəlkə biz bununla razılaşarıydıq və ya onların qarşısına tarixi sübutları qoyub deyəcəkdik ki, Qarabağ heç zaman ermənilərin olmayıb. Ancaq onlar əsas millətlə danışımaq əvəzinə, Moskvanın istəyi ilə Qarabağda zorakılığa əl atdılar və cavablarını da aldılar. 1990-cı ildən indiyədək Qarabağın müstəqilliyini heç bir dövlət tanımır və tanımaq şansı da sifirə bərabərdir".

Bu, doğrudan da ermənilər üçün böyük ümidsizlik və edən sərt gerçəklikdir. Ermənistanın özünün belə bu günədək Dağlıq Qarabağdakı separatçı qurumu dövlət kimi tanıdığını da təsadüfi deyil və əsla İrəvanın pragmatikliyindən qaynaqlanmış. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, "Dağlıq Qarabağın müstəqil olacağını gözləyənlər boşuna gözləyir" xəbərdarlığında sət məntiqin diktesindən irəli gəlir. Həmin məntiqi işğalçı tərəf bu gün bir daha Cenevrədə görəcək.

□ Analitik xidmət

Bu gün Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevlə Ermənistan prezidenti Serj Sərkisyanın uzun müddətdən sonra Cenevrədə görüşü olacaq. Məlumatlara görə, bu dəfə əsas təşəbbüs ABŞ-dan gəlib. Bəs, uzun müddətdir danışıqların dalana dirəndiyi vaxtda bu görüş danışıqlar prosesinin yenidən aktiv fazaya keçməsinə səbəb ola bilərmi? İndiki zamanda keçirilən görüşdən nə gözlənilir?

Politoloq Natiq Miri bildirdi ki, Ermənistan mövcud status-kvonun qalması maraqlıdır və konstruktiv mövqeden uzaqdır. Ona görə də bu dəfə görüşün ciddi siyasi nəticələrinin olmasını gözləmək özünü aldatmaqdan başqa bir şey deyil: "Nəzərə alınmalıdır ki, gələn ilin martında Rusiyada prezident seçkiləridir və bu seçki ərəfəsində ABŞ-ın Kreml siyasətçilərinin ciddi şəkildə başını ağrıdacağı gerçəkdir. Rusiya rəhbərliyi buna görə də əsas diqqətini seçki prosesinə və Putin hakimiyyətinə qarşı gələ biləcək və getdikcə toparlanan demokratik cəbhənin zərərsizləşdirilməsinə yönəldəcək. Bu baxımdan ən azından 2018-ci ilin mart ayına qədər Rusiya üçün Qarabağ probleminin həlli gündəmdə və prioritet deyil. Deməli, Moskva da bu görüşün ciddi nəticələrinin olmasında maraqlı deyil. Bundan başqa, Yaxın Şərqdə və Avropada bir-birinə zidd proseslər gedir ki, bu yöndə də qeyri-müəyyənlik hökm sürür. Avropada separatizmin çiçəklənməsində Rusiya maraqlıdır, Suriyada Əsəd dövlətinin bütünlüyündən yənədir. Bu kontekstdə Avropa-

"İşğalçı Azərbaycana

müharibədən başqa yol qoymayıb"

Natiq Miri: "Ən azı 2018-ci ilin martınadək Rusiya üçün Qarabağ probleminin həlli gündəmdə və prioritet deyil..."

da çiçəklənən separatizm dalğası Avroatlantik məkanın artıq bu cür münaqişələrdə ölkələrin ərazi bütünlüyündən yana olmaları məcburiyyəti yaradıb. Belə bir vəziyyət isə, təbii ki, Ermənistan və havadarı Rusiyanın maraqlarına uyğun gəlmir. Məhz buna görə də prezidentlərin görüşün-

dən ciddi siyasi nəticə gözləmək doğru deyil. Sadəcə, əsas predmetlər üzrə danışıqlar olacaq ki, burada da Dağlıq Qarabağ ətrafı bir neçə rayonun geri qaytarılması nəzərdə tutulur. Bu barədə Rusiya siyasi elitasında da ictimai fikrə 5 rayonun qaytarılması kimi düşüncələr təlqin olundu. Ancaq bundan uzağa gedən nəticələr çıxarmaq doğru deyil. Çünki 5 rayonun müqabilində ictimai fikrə paralel bir fikir də təlqin olundu ki, Qarabağ probleminin həlli yalnız Azərbaycanın Avrasiya İttifaqına üzv olmasından keçir. Bu, məsələnin bir tərəfidir".

Politoloqa görə, məsələnin ikinci tərəfi isə ondan ibarətdir ki, əgər Ermənistan rəhbərliyi 5 rayonun qaytarılmasına razılıq verəcəksə, təbii ki, bunun müqabilində konkret şərt qoyacaq ki, bu da Qarabağın statusu ilə bağlı olacaq: "Məhz bu məqam çox təhlükəlidir. Müvəqqəti olmuş olsa belə, Qarabağa status verilməmiş olsa, bu faktın özünün Sərkisyan hakimiyyəti beynəlxalq səviyyədə tanınması və təsdiq olunmasını istəyəcək. Bu isə gələcəkdə son statusu müstəqilliklə nəticələnmək referendumuna gətirəcək. Ayrıca 5 rayonu qaytarmaq ayrıca 5 rayonu qaytarmaq kimi məsuliyyəti gələn ilə qədər tək üzərinə götürməyəcək. Bu isə həm Sərkisyanə, həm Rusiyaya sərf edir. Ən azından gələnlə seçkilərədək".

Ermənistan özündə saxlamaqla Qarabağa nəzarəti yenə də əlində saxlayacaq. Bu isə sağalmaz yaradır ki, istənilən zaman Ermənistan Rusiyanın təhriki ilə yaranı qanada biləcək".

O ki qaldı ABŞ-a, ekspert dedi ki, bu görüşü yeni həmsədrin fəaliyyətə başlaması ilə əlaqələndirmək olar: "Çünki yeni həmsədrin nə deməsinə baxmayaraq hələ də Qarabağ problemi ABŞ xarici siyasətində prioritet təşkil etmir. ABŞ nəinki Qarabağ problemi ilə məşğul olmaq, hətta onlar üçün prioritet mövzu olan Ya-

xın Şərqdə belə istədiklərinə nail ola bilmədiyi üçün daha bu yöndə enerji sərf edəcəkləri bellidir. Bəs onda nə olacaq? Bir şey gerçəkdir ki, ABŞ və Rusiya Cənubi Qafqazda yeni bir regional savaşın çıxmasında maraqlı deyillər. Hələlik bu iki dünya gücünü ortaq fikirdə birləşdirən məhz bu amildir. Ona görə də tərəfləri danışıqlar masasında növbəti dəfə məşğul edəcəklər ki, ən azından yeni bir savaş çıxmıyın. Çünki Ermənistan Azərbaycana müharibədən başqa bir alternativ qoymadığı üçün vəziyyətin nə qədər həssas bir durumda olduğunun fərqindədirlər. Ona görə də prezidentlərin görüşünün bütün konturlarının Sərkisyanın Soçidə Putinlə son görüşündə cızıldığını düşünürəm. Və danışıqlar prosesi də məhz bu çərçivədə gedəcək və sonda heç bir nəticə olmayacaq. Əslində hansısa dəyişikliyin olması üçün tərəflər arasında hər hansı bir diametral yaxınlaşma da yoxdur. Ayrıca Sərkisyanın BMT-dəki son çıxışını xatırlayın. Bütün dünyanın gözü üçün içinə baxaraq Qarabağın müstəqillikdən başqa alternativinin olmadığını və bu yöndə heç bir güzəştin olmayacağı bəyan etdi. O baxımdan Sərkisyan prezident kimi bütün məsuliyyət onda iken niyə güzəştlərə getməklə özünü birdefəlik yandırmalıdır? Artıq Ermənistanda yeni bir sistem fəaliyyətə başlayacaq və burada bütün strateji məsələlər bir nəfərin deyil, parlament kimi kollektiv məsuliyyəti ilə həll olunacaq. Ona qədər də Sərkisyan prezident olaraq rayonları qaytarmaq kimi məsuliyyəti gələn ilə qədər tək üzərinə götürməyəcək. Bu isə həm Sərkisyanə, həm Rusiyaya sərf edir. Ən azından gələnlə seçkilərədək".

□ Etibar SEYİDAĞA

1 milyard+
"İsgəndər-M"+
200 mln+
100 mln = ədalət?!

Elşad PAŞASOY
 epashasoy@yahoo.com

Oktyabrın 14-də ermənilər İrəvan şəhərinin 2799 yaşını qeyd etdilər. Ağdamın dağıdılmış xarabalıqları altında "Tiqranakert" adlı "qədim erməni şəhəri"nin qalıqlarını "tapdıqlarını" iddia edəcək qədər saxta və həyasız olan erməni ideoloqlarının qədim Azərbaycan şəhərində atəşfəşanlıq keçirməsində qeyri-adi bir şey yoxdur.

Bunlarda azca normal yaşama olsaydı, deyərdilər İrəvan lap 2799 yaş olsa da, bunun ancaq 99 ilinin bizə aidiyyəti var, o da Azərbaycandan zorla qoparılmasına görə. Ancaq kimdir deyən?

İrəvanda bayram edənlərin beyinlərini yuyublar. Onlar bilmir ki, Ermənistan adlı dövlət Azərbaycan ərazisində yaradılarda cəmi 10 min kv.km ərazisi var idi. (Azərbaycan ərazisi 100 min kv.km idi) Sovetlərin işğalından sonra bu qondarma dövlətin ərazisi 29 min kv.km-ə çatdırıldı. Yene də bizim torpaqların hesabına. Onda Qarabağı ala bilmədilər, sovetlər dağılanda nail oldular, müvəqqəti də olsa...

Ermənilər İrəvan xanının yurdunda toy-bayram keçirməyində olsun, biz də ürəyi nisgilli bu şəhəri 1918-ci ilin mayında ermənilərə verilməsini bir daha xatırlayaq. O vaxt İrəvan və ətraf ərazilər ona görə güzəşt edildi ki, ermənilər digər torpaqlara iddiadan əl çəksin. Nəticə ortadadır... Rəvanqulu xanın tikdirdiyi İrəvan qalasına da, Təpəbaşı, Dəmir bulaq, Toxmaq, Sabunçu, Yoncalıq, Bökçülər, Zal meydanı kimi adlara da iddia edirlər bu zati qırıqlar.

Tarix boyu Ermənistanın arxasında dayanan Rusiya dövlətinin hazırkı prezidenti Vladimir Putin son çıxışında beynəlxalq hüquq sisteminin eroziyaya uğradığını deyib. Razılaşmamaq olmur. Amma beynəlxalq hüququn eroziyaya uğraması bu günün məsələsi deyil ki...Azərbaycan bunu öz taleyində daim hiss edib. Ərazisində bir erməni dövləti yaradılıb, indi çalışırlar ki, ikincisi də yaradılsın. Cəmi 80-100 min erməniyə! Özü də bu projeyə dəstək verənlər iri dövlətlərin paytaxtlarında oturublar, belə olan təqdirdə nə beynəlxalq hüquq?

İşğalçı ölkəyə sanksiya tətbiq edərlər, onun qarşısına zəbt etdiyi əraziləri geri qaytarmaq üçün vaxt qoyarlar, əməl etməyəndə başına bomba yağdırarlar... Amma beynəlxalq hüquq sisteminin eroziyasından gileylənən prezidentin ölkəsi işğalçı Ermənistana daha 100 milyonluq kredit ayırdı! Beynəlxalq hüquq olsa, terror, işğalçı dəstəkləyənlərə, onu maliyyələşdirənlərə qarşı cəza mexanizmi işə düşər. Ancaq Qarabağa görə kimdir Rusiyanı cəzalandıran? Ədalətdən danışan Fransa Ermənistana "bacı" deyir, ABŞ erməni ordusuna ən müasir avadanlıqlar göndərir, maliyyə yardımı ayırır. Hətta amerikalı həkimlər yığışb gəliblər ki, Qarabağda erməni arvadlarını doğuzdursunlar, separatçıların sayı çoxalsın.

Rusiyanın həmsədr ölkə olaraq işğalçıya dəstək verməsi heç cür qəbulolunan deyil. Azərbaycana da silah satdıqlarını deyib özlərini siqortalamaq istəyirlər. Əslində bu ticarət Azərbaycandan çox, Rusiyaya lazımdır. Nə çox silah bazarı, özü də müasirindən...Hətta Kreml silah alsın deyər, vaxtaşırı Azərbaycana təzyiq edir. Çünki Azərbaycan silahı pulsuz almır, Rusiya büdcəsi böyük pullar qazanır.

Ermənistan isə... 1 milyard dollarlıq silah-sursat, həbi texnikanın Ermənistana göndərilməsi yadıncıdadırımı? Sonrakı dövərlərdə Gürcüstandakı hərbi arsenal Ermənistanada daşındı. 2015-ci ildə Moskva işğalçı ölkəyə 200 milyon kredit ayırdı. 2016-cı ildə məlum oldu ki, vasitəçi ölkə işğalçıya "İsgəndər-M" hədiyyə edib. Bu il də daha 100 milyon kredit. Özü də hərbi xərclər üçün...

Əslində kredit söhbəti bəhanədir, Ermənistanın pulu olsa, əsgərlərinə qarndolusu yemək verər. Sadəcə Rusiya hay-küy doğurmasın deyər, kredit müqavilələri imzalayır.

Guya ki, Ermənistan bu vəsaitlə Smerç reaktiv sistemləri, İqla-S zenit raket kompleksləri, Avtobaza-M radiotexniki kəşfiyyat kompleksləri, Solnsepok ağır odsaçan sistemləri və digər sursatlar alacaq. Haradan? Rusiyadan. Yəni Ermənistanı silahlandırmağın "modern" yoludur.

Keçən ilin aprel döyüşlərində Ermənistan 14 tank itirdiyini bəyan etmişdi. Üç həftə sonra Rusiya ermənilərə 1 eded T-90S tankını yolladı. İddia elədilər ki, bu tank Moskva ətrafındakı "Alabino" poliqonunda keçirilən "Tank biatlonu-2014" beynəlxalq turnirində ermənilərin qazandığı hədiyyədir. Beləcə, Rusiyanın hədiyyələri davam edir. Havasına nəzarət edir, quru sərhədlərini qoruyur, Naxçıvanla sərhəddə rus-erməni birgə ordusunu yaradıb. Özü də hər dəfə Ermənistanda anti-Rusiya çağırışları səslənəndə hərbi "pay" göndərirlər. Beynəlxalq ədalət budurmu, cənab Putin?

"Rusiyanın Ermənistana silah verməsi regionun təhlükəsizliyini təhdid edir" - amerikalı ekspert

"Rusiyanın Ermənistana silah tədarükü regionun təhlükəsizliyini hədələyir". Bunu Trend-ə ABŞ-ın Atlantik Şurasının baş elmi əməkdaşı, energetika sahəsində ekspert Aqniya Qriqas deyib.

Ekspet bildirib: "Ermənistan təcavüzkardır və Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərinin işğalı ilə tanınır, Azərbaycan isə artıq 20 ildən çoxdur ki, Ermənistanın təcavüzündən əziyyət çəkir. Buna görə Ermənistanla silahın tədarükünü Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tərəfləri arasında balanslaşdırılmış siyasət kimi deyil, təcavüzə dəstək kimi qiymətləndirmək olar".

Qriqasın fikrincə, Rusiya ilə silah tədarükü üzrə sazişlər status-kvoya çevrilib və Kreml sərhədyanı regionlara nəzarət üzrə öz söylərindən əl çəkməyincə, bu bitməyəcək.

ABŞ-in paytaxtı Vaşinqtonda yaşayan azərbaycanlı jurnalist Arzu Qeybullayeva Azərbaycan əleyhinə fəaliyyətinə ara vermir. Avropada keçirilən müxtəlif tədbirlərdə də bu xanım jurnalist ölkəmiz əleyhinə səsləndirdiyi neqativ fikirləri ilə gündəmə gəlir.

Arzu Qeybullayeva

Son olaraq, 12-15 oktyabr aralığında Avstriyada keçirilən, ATƏT-in və Avropa Şurasının rəhbər şəxsləri, dünyanın nüfuzlu media və QHT rəhbərlərinin keçirdiyi "İnternet azadlığı konfransı: internet medianın rolu və vəzifələri" adlı konfransda A.Qeybullayevanın çıxışı ciddi narazılıq yaradıb. Tədbirdə Azərbaycanı təmsil edən ASGA sədri Səbuhi Abbasov xanım jurnalistin vaxtilə erməni mediasında çalışdığını vurğulayaraq, ona sərt reaksiya verib: "Mən burada çıxış edən və ölkəmizi durmadan aşağılayan Arzu Qeybullayevanın fikirlərinə öz münasibətimi bildirmək istəyirəm. Əvvəla, erməni mediasında işləyən birisi Azərbaycanla bağlı obyektiv rəy bildirə bilməz. Bu, sadəcə, mümkün deyil. Digər bir tərəfdən, biz burada dünyada internet me-

dianın rolu və vəzifələrindən danışmaq üçün toplaşmışıq. Ümid edirəm konfrans hər kəs üçün faydalı olacaq. Bu faydalılığı hər vaxt pozmaq düzgün deyil. Hər kəs gözəl bilir ki, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarının 20 faizini işğal edibdir".

Göründüyü kimi, uşaqlıq dövrünü Azərbaycanda keçirən və sonradan müxtəlif Avropa ölkələrində olan A.Qeybullayeva anti-Azərbaycan mövqeyini nümayiş etdirməkdən çəkinmir. Onun kimliyi və indiyə qədər ki fəaliyyəti maraqlıdır.

A.Qeybullayeva 1983-cü ildə Bakıda doğulub. 1999-2000-ci illər arasında Amerikada FLEX proqramı ilə oxuyub. Ankaranın Bilkent Universitetinin Beynəlxalq Əlaqələr fakültəsində təhsil alıb. 2005-ci ildə İngiltərənin

Azərbaycan əleyhinə iş aparan Arzu Qeybullayeva kimdir?

Aynur Camalqızı: "Bir qrup azərbaycanlı jurnalist, QHT təbəqəsi var ki, ölkəmizə düşmən kimi yanaşırlar..."

London School of Economics (LSE) and Political Science Universitetindən Qlobal Siyasət üzrə magistr təhsili alıb. Milli Demokratiya İnstitutunun proqramında çalışıb. Türkiyə ermənilərinin İstanbulda nəşr etdirdikləri "Aqos" qəzetində yazır olub. Müxtəlif vaxtlarda Milli Demokratiya İnstitutunda, Berlinde yerləşən Avrasiya Sabitlik Təşəbbüsü Mərkəzində çalışıb. 2010-cu ildə ailə qurduqdan sonra İstanbulda yaşayıb və indi ABŞ-da yaşayır.

Onun atası Qeybulla Qeybullayev professor və Türkiyənin hazırkı rəhbəri Rəcəb Tayyib Ərdoğanın baş nazir olduğu vaxtlarda onun Avrasiya məsələləri üzrə müşaviri vəzifəsini yerinə yetirib. 2002-ci ildə vəfat edib.

İndinin özündə olduğu kimi, A.Qeybullayevanın məlum mövqeyi daim qınaqlara tuş gəlir. Ölkəmizdə müxtəlif sahələrin nümayəndələri onu bu mövqeyinə görə sərt şəkildə qınayırlar.

"Gündəlik Teleqraf" Media Holdinginin rəhbəri Aynur Camalqızı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında həmkarının mövqeyinə bu cür münasibət sərgilədi: "Düşünürəm ki, bu insanlar doğrudan da Azərbaycanı tanıyırlar. Yaxud hansısa siyasi qüvvələrin, təşkilatların təsiri altındadırlar ki, öz ölkələri haqqında bu cür düşmən kimi danışırırlar. Jurnalist, blogger, tanınmış bir şəxs olmaq o demək deyil ki, sən mütləq bütün görüklərinə radikal, tənqidi mövqedən yanaşmalısın. Müxalifətə yaxın radikal gənclər arasında bir dəb yaranıb. İnsanlar yeri gəldi-gəlmədi, tənqide zərurət varmı, ya yox, bunları nəzərə almadan radikal şəkildə tənqidçilikdə məşğul olurlar. Düşünürəm ki, bunlar sadəcə onların təsir altında olduğunu göstərir. Azərbaycanda kiminsə nəyisə tənqid etməyinə heç bir qadağa yoxdur. Ölkəmiz kifayət qədər demokratikdir. İnkişaf edən və etməkdə olan dövlətdir. İstər müxalif, istər

müstəqil, istərsə də, hakimiyyət mediası olsun, lazımı gələndə tənqidi yazılar dərc olunur. Sizin bu sualı niyə qoyduğunuzun yaxşı anlayıram. Ölkəmizdən kənarada olan bu tipli azərbaycanlıların belə mövqələrinin şahidi olduğumuz zaman bu istər-istəməz qəlbimizi ağrıdır. Arzu Qeybullayevanın atdığı addımlara, ölkəmizə olan düşmən mövqeyinə heç bir şəkildə haqq qazandırmıq mümkün deyil. İstənilən halda bu, yaxşı hal deyil. Ölkədən kənarada erməni bloggerlərinin, jurnalistlərinin dövlətlərinə olan mövqələrini çox görmüşük. Bir qrup azərbaycanlı jurnalist, QHT təbəqəsi var ki, ölkələrinə düşmən kimi yanaşırlar. Bəzən olub ki, beynəlxalq tədbirlərdə qeyri-rəsmi şəkildə onlarla söhbət etmişəm. Onlarla haqsız olduqlarını sübut etmək elə də çətin olmur. Ölkəmizdə müəyyən tənqidi sahələr olduğu kimi, kifayət qədər inkişaf edən, təqdir olunmalı sahələr

Aynur Camalqızı

də var. Buna baxmayaraq, bunları görməməzlikdən gəlmək düşünürəm ki, həddindən artıq ədalətsiz yanaşmadır. Nəzərə alaq ki, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ kimi bir problemi var. Bunun üçün də beynəlxalq tədbirlərdə daha çox Qarabağın azadlığı yönündə öz imkanlarımızı, gücümüzü birləşdirməli, səfərbər etməliyik, nəinki bir-birimizə qarşı mübarizə aparmaq. Ölkənin daxilində bir-birimizi sevməyə, qəbul etməyə bilirik. Amma ölkədən kənarada belə olmamalıdır. Bu baxımdan hesab edirik ki, Arzu Qeybullayevanın hərəkəti təqdir olunmalıdır".

□ Cavansir ABBASLI

"Sədərək" əvvəlki günlərinə qayıdır

Ticarət mərkəzində vəziyyət müsbətə doğru dəyişib; alıcılar razılıq eləməyə başlayıblar...

Bakının ən böyük ticarət mərkəzlərindən biri olan "Sədərək" də vəziyyət artıq dəyişib. Musavat.com xəbər verir ki, uzun müddət alıcı problemi yaşayan ticarət mərkəzində vəziyyət müsbətə doğru dəyişib. Belə ki, ölkədə baş verən maddi böhranın ilk günlərində ticarət mərkəzində ciddi sıxıntılar yaşanırdı.

Qiymətlərin artması, alıcıların sürətlə azalması ticarət mərkəzində çalışan sahibkarlara ciddi ziyan vurmuşdu. Amma artıq vəziyyət dəyişib. Ticarət mərkəzində alıcı əlinədən tərpenmək olmur. Qısaca desək, "Sədərək" əvvəlki günlərinə dönür.

Satıcılar da alıcılıq qabiliyyətinin artığını deyirlər və bu vəziyyət onların böhran zamanı itirdikləri pulları geri qaytarmaqda kömək edəcək: "O günlər getsin və bir də gəlməsin. Alver sifir kimi bir şey idi. Mallarımız əlimizdə qalmışdı. İcarə haqqını ödəyə bilmirdik. Çox çətinlik yaşadıq. Banklara olan borclarımızın üstünə faiz gəldi, batırdıq. Hamı zəng edib, pul istəyirdi. Boş gəlib, boş da gedirdik. Amma indi

vəziyyət yavaş-yavaş dəyişir. Həftə sonları adam çox olur. Alıcılıq var. Camaat deyəsən vəziyyətə alışıb".

Ticarətçi Qulu Dadaşovun sözlərinə görə, böhran zamanı bütün işçilərini çıxarmalı olub: "Mənim burada 3 obyektim var. Böhrandan sonra alver öldü. Həm bahalıq var idi, həm də camaat cibindən pul çıxarmağa qorxurdu. Gördüm ki, mən də batıram. Obyektlərdə olan satıcıları məcbur işdən çıxardım. Birində özüm, qalanlarına da qohumları qoydum, işlədik. İndi vəziyyət düzəlir. Bizim işimiz alıcıdan keçir. Onlar olmasalar biz də yoxuq. Vaxt var idi ki, burada dükkanların üstündə yekə-yekə "İcarəyə verilir" yazılırdı. İndi bax, gör nə qədər elə elan tap-

maq olar? Çoxları o böhrana dözməyib, malını dəyər-dəyməzinə satıb, getdi mərkəzdə işləməyə".

Alıcılarla da danışdıq. Samirə Səferova adlı Bakı sakini deyir ki, böhran zamanı qiymətlər çox oynasa da, indi bazarada vəziyyət normaldır: "Dolların kursu dəyişəndə bazara gəlmirdim. Çünki qiymətlər də dollar kimi qalxa-qalxa gedirdi. İndi isə hər şey stabilləşib. Əvvəlki vaxtlara baxan-

da qiymətlər bahadır. Təkcə burada yox, hər yerdə qiymətlər artıb. Biz də təbii ki, sadə vətəndaş olaraq buna alışırıq. Hər şeyə necə alışırıqsa, buna da elə alışdıq. Gücümüz çatdı alınır. Ucuz etin şorbası olmaz, amma kasıb şorbası da keçinər, çarə yoxdur".

Alıcı Nüşabə Zamanova "Sədərək" TM-nə qiymətlər ucuz olduğu üçün gəldiyini deyir: "Başqa yerlərə baxanda burada daha ucuzdur. Həm də

ki, şəhərdə mağazaya girirəm, qiymətlər standartdır. Burada isə eyni şeyi gəzə-gəzə, soruşa-soruşa daha ucuzunu al-

maq olur. Vəziyyət də əvvəlki deyil. 1 manat da ailə büdcəmə fayda verir".

□ Məhəmməd TÜRKMƏN,
□ Fotolar müəllifindir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Sirr deyil ki, postsovet məkanındakı separatçı rejimlər ən çox Rusiyanın maraqlarına xidmət edir. Nə iqtisadi, nə də siyasi anlamda baş tutmamış bu kvazi-dövlətlər, həll olunmamış münaqişələr üstünlük, bütöv bir regionun iqtisadi inkişafına, qonşu ölkələr və xalqlar arasında integrasiyaya illərlə əngəl olur, bölgədəki ümumi təhlükəsizliyə ciddi təhdid yaradır. Çünki daima özündə potensial müharibə riski daşıyır. Dağlıq Qarabağ ixtilafı timsalında bunu qabarlıq şəkildə görmək olar.

Son vaxtlar isə aqressiv separatçılıq dalğası yavaş-yavaş demokratik Avropaya da adlamağa başlayıb. Söhbət təbii ki, İspaniyanın Kataloniya əyalətində keçirilən və qanunsuz hesab edilən müstəqillik referendumundan gedir. Bəs bu proseslər regional və global sabitliyə nə vəd edir, çıxış yolu nədir?

“Əgər separatçı rejim ayrılmaq istədiyi dövlətlə xoş münasibətlərdə olmaq niyyətində deyilsə, - hansı ki, Dağlıq Qarabağı erməni icması üçün hətta katalonlardan da çox xarakterikdir, - o zaman beynəlxalq birliyin onu suveren dövlət kimi tanıması üçün heç bir obyektiv əsas yoxdur”. Musavat.com-un məlumatına görə, bu sözləri “Vestnik Kavkaza” nəşrinə açıqlamasında Moskvadakı Milli Strategiya İnstitutunun prezidenti, analitik Mixail Remizev son vaxtlar dünyada separatizm dalğasının güclənməsi və bu prosesin mümkün nəticələrini Dağlıq Qarabağ konfliktini kontekstində şərh edərkən deyib.

Lakin politoloqun sözlərinə görə, məhz Dağlıq Qarabağ konfliktini timsalında bütünlüklə ikili standart praktikası işləyir: “Bu da regiondakı beynəlxalq oyunçuların müxtəlif maraqları ilə bağlıdır. Dağlıq Qarabağ ixtilafı - tarixi səbəblərdən ə çətin həll oluna bilən münaqişələrdən biridir. Üstəlik, Azərbaycan və Ermənistanın arxasında duran beynəlxalq qüvvələr arasında hansısa tarazlıq var ki, bu da həllə mane olur. Çətin ki, bu tarazlıq münaqişə tərəflərindən birinin xeyrinə pozulsun. Həm

Rusiya, həm də ABŞ mövcud situasiya səbəbindən birmənalı seçim edib 100 faiz tərəflərdən birinin yanında dura bilmir. Həm Avropada, həm də ABŞ-da güclü erməni lobbisi fəaliyyət göstərir. Ancaq həm Avropa, həm də ABŞ kimi beynəlxalq oyunçuların Azərbaycanla bağlı böyük iqtisadi maraqları var. Hərbi eskalasiya başlayanda ona daha böyük maraq yarandı. Beləcə də davam edəcək”.

Ancaq konfliktin həllində əngəl yaradan əsas beynəlxalq oyunçu kimi ən əvvəl elə ekspertin vətəndaşı olduğu Rusiyanın adını çəkmək lazım gəlir. O Rusiya ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə həm də kommersiya maraqları prizmasından baxır. Problemi həll etmək əvəzinə, bir-biri ilə 29 ildir müharibə vəziyyətində olan Azərbaycan və Ermənistanı silahlandıraraq böyük paralar qazanmağın ayrı anlamı ola bilməz.

Bütün bunlar Rusiya rəsmilərinin Qarabağ məsələsinin həllində Moskvanın maraqlı olması barədə fikirlərinin nə dərəcədə qeyri-səmimi və qeyri-ciddi olduğuna şübhə yeri saxlamır. Kremlin Qarabağa yönəlmiş belə təhlükəli siyasəti heç vaxt regionda sabitliyə xidmət edə bilməz.

“Rusiyanın Ermənistanı bir çox məqamda təmənnsiz olaraq silahlandırması regionda təhlükəsizliyə təhdid edir”. Bu sözləri Rusiyanın İrəvana növbəti dəfə hərbi kredit ayırmasına münasibət bildirən hərbi ekspert, ehtiyatda olan polkovnik Şair Ramaldanov deyib (Axar.az). O bildirib ki,

Kremlin təhlükəli balans

siyasəti - Bakı seçim qarşısında

Rusiya həm Ermənistanı, həm də Azərbaycana silah verməklə ən əvvəl öz maraqlarını güdür; **rusiyalı analitik:** “Qarabağ konfliktinə münasibətdə bütünlüklə ikili standart praktikası işləyir”; **hərbi ekspert:** “Azərbaycan Rusiya silahından imtina edə bilər...”

Rusiyanın Ermənistanı silahlandırması nə Azərbaycan üçün, nə də Ermənistan üçün yeni bir şeydir.

“Rusiya həmişə Ermənistanı silahlandıraraq və silahlandırmaqda da davam edir. Azərbaycan bu gün 20-dən çox dövlətdən silah alır. Ermənistanın isə yürütdüyü siyasət nəticəsində iflic olan iqtisadiyyatı bu ölkəyə hardansa silah almağa imkan vermir. Bunun əvəzində isə Rusiya bu və ya digər formada Ermənistanı müasir silahlarını ya açıq-aşkar hədiyyə edir, ya da ən aşağı faizlə, uzunmüddətli kredit adıyla göndərir. Bu isə Rusiya və Azərbaycan arasında mövcud strateji əlaqələrə cəmiyyət tərəfdən, Minsk Qrupunun həmsədrinə olan Rusiyanın Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə obyektiv yanaşdığını ciddi şübhə altına qoyur”, - deyərək qeyd edib.

Polkovnik hesab edir ki, Ermənistanın hər hansı ölkədən, o cümlədən Rusiyadan öz pulu ilə silah alması daxili işdir və normal qarşılana bilər. “Ancaq məsələ də bundadır ki, bu silahları Ermənistan almır və ala da bilməz. Az öncə Ermənistan 200 milyon hərbi kredit verən Rusiyanın

prosesi çərçivəsində İrəvana həmçinin “İsgəndər” raketlərini yerləşdirdiyini gördük. Hətta Ermənistan tərəfi bu raketlərin idarəetməsinin İrəvana verildiyini də bildirdilər. Bundan qısa müddət sonra isə Rusiyanın İrəvana daha 100 milyonluq hərbi kredit ayırması əlbəttə ki, Azərbaycanda böyük ictimai reaksiyaya səbəb olur”.

Hərbi eksperte görə, Rusiyanın bu siyasəti illərdir Qarabağ probleminin həll edilməməsinin arxasında Kremlin dayandığı barədə mövcud mövqeyi bir daha gücləndirməkdədir: “Bu probleminin həllində Rusiyanın mövqeyi bizə artıq bellidir. Aydındır ki, Rusiya istəməyib, problemin sülh yolu ilə həllinə nail ola bilirdi. Ancaq Rusiya postsovet məkanında qaynar nöqtələr olmasının tərəfdarıdır. Bu, Rusiyanın bölgədə mövcudluğunu qorumaq üçün iqtisadi-siyasi əməkdaşlıq deyil, təzyiqliq yolu tutmasının göstəricisidir. Ancaq hesab edə bilmə ki, bu təzyiqlin əks-effekt verəcəyi də hesablanmalıdır. Birinci ona görə ki, Azərbaycan Rusiyadan böyük partiyalarla silah alan ölkələr sırasındadır və bu cür addımlar Azərbaycanı Rusiya silahından

imtinaya təhrik edə bilər, nəticədə isə Rusiya büdcəsi itirəcək. Hazırda sanksiyalar altında olan Suriyada əməliyyatlar apararaq Rusiya üçün bu büdcə itkisi kifayət qədər ciddi məsələdir. Digər tərəfdən, Rusiyaya ictimai inam zəifləyir və bölgənin aparıcı ölkəsi olan Azərbaycan öz milli maraqlarını təmin etmək üçün ciddi seçim edə bilər”.

“Rusiyanın Ermənistanı müasir silahlar almaq üçün 20 il müddətinə kredit verməsinə məqsəd həmin ölkəni silahlandırmaqdır”. Bunu isə Trend-ə Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədr müavini Aydın Mirzəzadə deyib. Onun sözlərinə görə, Minsk Qrupu həmsədrlərindən biri olan Rusiyanın Ermənistanı müasir silahlar almaq üçün kredit verməsi Azərbaycanda da müəyyən suallar yaradır.

“Nəzərə alaq ki, silahlar satılmır, onlar kreditlə verilir. Bu gün Ermənistan çox zəif iqtisadiyyata malikdir və büdcəsini çətinliklə toplayır. Kreditin 20 il müddətində verilməsində məqsəd Ermənistanı silahlandırmaqdır. Hesab edə bilmə ki, bu məsələnin Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin görüşü ərəfəsində

qaldırılması heç də doğru addım deyil”, - deyərək deputat vurğulayıb.

A. Mirzəzadə əlavə edib ki, müqaviləyə əsasən, 100 milyon dollar məbləğində kredit Ermənistanı 20 il müddətinə verilir. Onun fikrincə, 100 milyon dollar bu gün müharibə aparacaq ölkə üçün çox aşağı məbləğdir: “Ermənistan 100 milyon dollarlıq silah tədarük ediləcək. Ermənistanın sərbəst vəsaiti olsaydı, o, silah bazarında özünün sərbəst seçimini edə bilərdi. Reallıq odur ki, Ermənistan yenə də xarici ölkələrdən asılı vəziyyətdədir. Ermənistanın siyasəti ona nə güc, nə nüfuz, nə də kapital gətirə bilər. Azərbaycan müstəqil xarici siyasəti isə onun bir dövlət kimi güclənməsinə, bölgə üçün əhəmiyyətli olan layihə iştirakçısına çevrilməsinə, ən əsası ösə özünün haqq-ədalət işini dünyada qəbul etdirməsinə səbəb olub”.

Qeyd edək ki, 2015-ci il noyabrın 26-da imzalanmış razılaşmaya əsasən, Rusiya Ermənistanı müasir silahlar almaq üçün 200 milyon dollar kredit vermək öhdəliyi götürüb. Ermənistan hökuməti oktyabrın 12-də 100 milyon dollarlıq birinci kredit paketini təsdiq edib.

Şamama nənənin inəyi

Sevinc TELMANQIZI
s.qurbanova@gmail.com

Bəlkə də bu gün eks deputatlardan birinin həyəcanla paylaşıdığı və saytların da xəbərə çevirdiyi o müraciət olmasaydı, bu yazımı da yazmağa ehtiyac qalmayacaqdı. Amma həmin müraciət müəllifinin təmsalında mənə xalqımızın şüurundakı bir çox həqiqətləri görməyə yardımı etdi. Nə deyirdi o müraciətdə? deyirdi ki, məlumat nə vaxta kimi bu millətin bəqayətini, psixi xəstələrini, fahişələrini, qeyri-adekvat şəxslərini reklam edəcək. Daha doğrusu, sual edilirdi. Məlumat Şurasına müraciət olunurdu ki, saytların neqativ və pozitiv xəbər faizini müqayisə etsin, cəmiyyətin əyri güzgüsünə çevrilmiş mətbuata dövlət dəstəyi verməsin.

Müraciəti eks deputat Gülnar Əhmədova yazmışdı. O səbəbdən də məlumatda kimlərin reklam olunmasından narazı qaldığını öyrənməmişdik. Sadəcə anladığımız ki, məni yüklü xəbərlər, cəmiyyətə pis nümunə olacaq kriminal xəbərlər, hekayələrin çoxluğuna etiraz edir. Amma mən bunun tamam əksini düşünürəm. Heç bir jurnalist olmayan yerdən kriminal unsur yetişdirmir, hekayə uydurmur, məhkəmə yaratmır. Rüşvətxorun rüşvət hekayəsindən yazır məsələn. Necə deyirlər, öncə o, rüşvət alır, sonra jurnalist yazır. O almasa, jurnalist yazmaz. İki vur iki, bərabərdir dörd. Və ya qatilin ağlasığmaz qətl sənarisini detallarına qədər araşdırıb üzə çıxarıb. Məhkəmədə baş verənləri, şahid, zərərçəkən... ifadələrini cümlə-cümlə yazır. Niyə? Oxucunun qorxusundan sadistcəsinə zövq aldığı üçün yox təbii ki. Biz tanıyaq, biz bilək, biz özümüzü və övladlarımızı onlardan qoruyaq deyər...

Əgər bu yazılar olmasa, mən məktəblərin ətrafında dolanan narkotik satıcılarının olmasından necə xəbər tutar idim? Və ya yaxın dostların bir-birini "sən kişi deyilsən" sözüne görə qətlə yetirə biləcəyi ehtimalını? Yaşlı kişilərin gənc qızları yoldan çıxarmaq üçün baş vurduduğu rəzil üsulları da həmçinin... Və təkcə bunlar deyil ki... Kriminal xəbərlər bizə Azərbaycanın qara, bizim görmədiyimiz, gizli üzünü göstərir. Özümüzü qorumaq üçün siqnal verir. Övladlarımızın daşın haradan atılacağını göstərməkdən ötrü bar-bar bağırır. Biz cəmiyyətin düşdüyü acınacaqlı vəziyyəti həm də bu xəbərlərdən öyrənirik. 20 manata görə qonşunun öz qonşusunu bıçaqladığını, nişə dəftərini oğurlamaq üçün dükana oğurluğa giren gəncin hekayəsini oxuması, necə bilirik bu durumu?

Oxuyanda ürəyimiz sıxılır, doğru. Həddən artıq təlaşa düşürük. Sağımızda-solumuzda gördüyümüz naməlum adamlara potensial manyak, oğru, qatil, pedofil... kimi də baxmağa başlayırıq. Paronoya deyilir psixologiyada bunun adına. Amma hər şeydən xəbərsiz olmaqdan daha yaxşı deyilmi? Həyata çəhrayı eynəklər baxmaq bundan xeyirli ola bilməz ki. "Sənin ürəyin necədirsə, həyat da qarşına elə adamlar çıxarır" söhbəti klişedir və özünü heç vaxt doğrultmayıb. Bu, son dönmə psixoloqların əzbərlədiyi bir şablonur. Halbuki onların dedikləri kimi olsa, indi dünyada nə kriminal olardı, nə də xəstəlik.

Bir neçə il bundan öncə Nyu York polisi Amerikan kinematograflarına müraciət edərək, kriminal seriallar, detektiv filmlərin sənarisini yazarkən daha ehtiyatlı olmağı xahiş etmişdi. Səbəb olaraq da onu göstərmişdi ki, filmlərdə oğurlar, canilər üçün bütün qorunma üsulları, ip ucları açıq-aşkar göstərilir. Yəni, polisin əməliyyatı necə qurması detallı təsvir olunsunsa, bu, şəhərdəki oğurlar üçün az qala dərsləyə çevrilir. Baxırlar, özləri üçün B planı yaradırlar. Çünki polisin bütün gizli kartları bu filmlərdə açıqlar. Polisin müraciəti anlaşılındır, onlar caniləri daha tez və asan yaxalamaq arzusunda. Bəs biz niyə bu xəbərlərin çıxmasından narazı olaq ki? Olmaya qəzətlərimiz Sovet dövründəki kimi, Cəllilabaddakı Şamama nənənin bir inəkədən 50 litr süd alması ilə bəzənirəm. Məsələn, dövlət qəzetlərində belədir. Şəxsen öz gözümə oxumuşam. Axır çərşənbələrdən birində dövlət qəzetinin manşeti məhz belə idi: "Yurdumuza axır çərşənbə gəlmişdir"... Gülməlidir, hə? Sovet dövründə telekanallarda niyə iri məştblı görüntülərə üstünlük verirdilər, xəbəriniz varmı? Eks televiziyacılarından biri açmışdı bu sirri: iri kadrlar böylük, əzəmət nişəsidir. Məqsəd hər şeyi böyük göstərmək, detallardakı, yaxın kadrda problemləri ictimaiyyətdən gizlətmək idi.

Budur bizim istədiyimiz? Olanı olmayan kimi təqdim etmək? "Bağdadı hər şey sakitdir" mahnisini oxumaq? Əgər televiziyada hansısa şouda iki manis bir-birini təhqir edirsə, bunu gizlətməyə gerek yoxdur. Qoy millət boğazından kəsib, oğlunun toyuna çağırıldığı manisin hansı əxlaq sahibi olduğunu görsün. Aparıcısı aktyoru təhqir edirsə, bunu da görsün. Bununla da efiərdə kimlərin at oynatdığını və ümumiyyətlə, bu siyasi təhəzibə xidmət etdiyini dərk etsin.

Şapalaqla üz qızırtmayaq. Heç kəsə olmayan Azərbaycanı sırtmaq lazım deyil. Şamama nənə artıq bir inəkədən 50 litr süd almır. Çünki inək...o inək deyil artıq.

ABŞ-ın dövlət katibi Reks Tillersonun məlum referendumda 2 gün qalmış İraq Kürd Muxtar Vilayətinin rəhbəri Məsud Bərzaniyə göndərdiyi məktubun tam mətni ortaya çıxıb. Musavat.com Türkiyə mətbuatına istinadən xəbər verir ki, Tillerson məkubda Bərzaniyə Bağdadla bağlı ABŞ-ın da dəstək verdiyi müzakirələrə son bir şans tanımasını təklif edib.

"ABŞ BMT-nin dəstəyi ilə nəzərdə tutulan bir illik danışıq müddətində sizə kömək etməyə hazırdır" - deyərək məktubda qeyd edilir. Bundan başqa, məktubda Ərbil ilə Bağdad arasındakı gəlik və torpaq anlaşmazlıqların aradan qaldırılması, Kərkükdə də referendumu nəzərdə tutan konstitusiyaya maddəsinin tətbiq olunması vəd edilir.

"Görüşün, anlaşa bilməsəniz, referendumu taniyaçağıq"

Məktubun ən diqqətçəkici məqamı isə ABŞ-ın dövlət katibinin verdiyi vəddir. Tillerson yazır ki, İraq ilə İKMV arasında aparılacaq danışıqlar sonrası da razılıq əldə olunmasa, ABŞ kürdlərin keçirdiyi referendumu taniyaçaq. "Əlbəttə, bu prosesin sonunda danışıqlar nəticəsiz qalarsa, istənilən nəticəyə çatılmazsa və ya rəsmi Bağdad tələblərinə qarşı çıxarsa, keçirilən referendumu taniyaçağıq".

Bu, ABŞ-ın Türkiyəyə qarşı oyununun artıq açıq şəkildə üzə çıxması və Kürdüstan proyektinin arxasında ABŞ-ın dayandığını sübutdurmu? Artıq indidən söyləmək olarmı ki, heç bir ciddi razılıq olmayacağı və Vaşinqton bəhanə edib referendumu taniyaçaq? Referendumu tanımaq isə Kürdüstanın müstəqilliyini tanımaq deyilmi?

Politoloq Elşən Mustafayev bildirdi ki, İraqın Kürdüstan bölgəsində referendum keçirilmə-

nin hansı şəkildə, necə və nə vaxta qədər tətbiq ediləcəkləri izləniləcək. Xüsusilə Rusiyanın bu məsələdə mövqeyi də əsas olacaq. Bu gün Rusiya Əsəd rejimi ilə hərbi müttəfiqdər, İran ilə strateji tərəfdaşlığı var, Türkiyə ilə isə son zamanlar isti münasibətlər qurub. Bu isə regionun sərhədlərinin yenidən çəkilməsinin qarşısında durma biləcək gücdür"

Politoloq Əhəd Məmmədli bildirdi ki, Kürdüstan projesinin arxasında ABŞ, Avropa, İsrailin durması bu məktub olmadan da

ABŞ-dan Kürdüstanı tanımaq vədi

Ağ Evin gizli məktubu üzə çıxdı; Vaşinqton açıq kartla oynamağa başladı

İraqın Kürdüstan bölgəsində referendum keçirilməsinə imkanlar yaratmağa başlayır. Bu isə ABŞ-ın regionda imkanı tükənməkdədir. Axırkı kartları qalib və bu kartdan da istifadə etmək istəyirlər. Kartın adı belli, Kürdüstanı Amerika da, Avropa da, İsrail də tanıya bilər. Lakin bu, hələ o demək deyil ki, onları tanıyan kimi Kürdüstan öz müstəqilliyini qoruyub saxlaya bilər. Regionun iki ən güclü ölkəsi Türkiyə ilə İran bu projesinin qəti əleyhinədir. Üstəlik, ABŞ-ın müttəfiqi İraq da buna qarşıdır. Bu halda ortaya sual çıxır, əgər Qərb Kürdüstanın müstəqilliyini tanısa və belə olan halda Türkiyə, İran və İraq birlikdə Kürdüstanı hücum etsə, həmin Qərb öz müttəfiqlərini qoruya biləcəkmə? Təbii ki, qoruya bilməyəcək. Çünki onda Qərb Türkiyə və İsrailə Kürdüstan uğrunda açıq müharibəyə girməlidir, bunu da onlar edən deyillər. Ona görə edən deyillər ki, artıq regionda təkcə ABŞ söz sahibidir. Və buna görə də Tillerson Bərzaniyə deyir ki, çalış Əl İbadi ilə razılığa gəl".

□ Etibar SEYİDAĞA

Rusiya kabusu indi həm Şərqi Avropa, həm də Skandinaviya ölkələrinin başının üstündədir. Bu qorxu onları bütün müdafiə tədbirlərini görməyə məcbur edir. Putin rejimi isə qonşularını sakitləşdirmək yerinə onları təşviş və narahat vəziyyətdə saxlamaq üçün əldən gələni edir.

"Avqustun 30-da Latviyanın qərbində yerləşən Kurzeme şəhərində bütün mobil siqnallar yox olub, sentyabr ayında isə Norveçdə təyyarələrinin GPS siqnallarını kəsən elektron hücum həyata keçirilib. "Hər iki ölkə burada yalnız Rusiyaya gühənləndirir", - "Foreign Policy" jurnalından Reyd Stendiş yazır. Müəllif Şimali Atlantika aliansının öz üzvlərinin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün bölgə ölkələrinə - daha dəqiqi, Polşa, Litva, Latviya və Estoniyaya hər birində bir tabor olmaqla 4 döyüş qrupunu göndərdiyini yazır.

"Biz bu məsələyə münasibətimizi dəyişdirməliyik və görməliyik ki əsas problem Rusiyada deyil, elə özümüzdədir. Rusiya sadəcə bizim zəif yerlərimizdən istifadə edir" - Latviyanın müdafiə nazirliyinin nümayəndəsi müəllifə bildirib. "Bu zəif nöqtələrimizə ilk öncə elektrik şəbəkələri və kibernetik problemlər aiddir. Bundan başqa, bu dövlətlər informasiya müharibəsində Rusiya qarşısında təbii gəlmirlər. Rusiya xü-

NATO Putinin hibrid müharibəsinə cavab verməyə hazırlaşır - son gəlişmə

susi xidmət orqanları tərəfindən hazırlanan və müxtəlif saytlar, sosial şəbəkələr vasitəsilə yayılan saxta məlumatlar, montajlanmış fotolar və başqa təbliğat vasitələri adları çəkilən ölkələrin cəmiyyətləri daxilində parçalanma yaratmaq üçün münbit şərait yaradır" - yazıda qeyd olunur.

Müəllif Reyd Stendiş bunların arasında bir tək Finlandiyanın Rusiyanın həmlələrinə ləyaqətli şəkildə cavab verdiyini düşünür: "Finlandiya köhnə və yeni təhdidlər qarşısında möhkəmlənəcək üçün ciddi tədbirlər həyata

keçirir. Bu ölkə müdafiəyə böyük pullar xərcləyir, 280 minlik ordu saxlayır və mülki müdafiə sahəsində irimiqyaslı layihələr həyata keçirir. Eyni zamanda rəsmi Helsinki müdafiə sahəsinə də səfərbər edər bilər. Bundan başqa Finlandiya NATO ilə əlaqələrini gündən günə genişləndirir və hətta oktyabrın əvvəllərində paytaxt Helsinkidə NATO və Avropa Birliyi ilə bağlantılı olan "Hibrid təhdidlər mübarizə mərkəzi"ni açıb".

Müəllif Finlandiyanın rəsmi Moskvanın informasiya sahə-

sində təxribat xarakterli hücumlarına daha effektiv müqavimət göstərməsini bir neçə səbəbə bağlayıb. Bunların başında isə heç şübhəsiz, təhsilə külli miqdarda sərmayənin qoyulması və əhəlinin gəlikləri arasında fərqliliyin azaldılması gəlir. Əsas məsələ isə cəmiyyətdə özünü əksətdən olaraq gören insanların sayının məhdudlaşdırılması ilə bağlı siyasi təhdidlər səviyyəsində aparılmasıdır. Çünki Rusiya məhz onlardan cəmiyyət içindəki uçurumu də-

rinləşdirmək üçün asanlıqla istifadə edir. "Bunun üçün ölkədə nazirliklər səviyyəsində məktəblərdə media savadının artırılması ilə bağlı dərslər təşkil olunub. Bu da sadəcə finlərlə Kremlin "Sputnik" kimi yalan və fitnə xəbəri yayan, habelə təbliğat məqsədi saytları sezməyə yardım edir"- məqalədə qeyd olunub.

Stendiş bunun sayəsində sözügedən saytların fin dilində xəbər yayan bürosunun az oxucu kütləsinə malik olması səbəbindən öz-özünü qapatdığını vurğulayır.

□ VAQIF

Nəğməkar şair, filoloqiya elmləri doktoru, professor Vüqar Əhməd "Yeni Müsavat"ın qonağı olub. Müsahibəni təqdim edirik:

- Sizin son şeirlərinizi izləyirəm, nəyə qədər hissi var...

- Yox, onlar yeni yazdığım şeirlər deyil. Sadəcə, oxucularım həmin şeirləri sevirlər və mesaj yazırlar ki, onları yenidən Facebook-da paylaşım. Oxucuların xahişini nəzərə alıb, "Olmadı", "Səbrim tükənib" və digər şeirlərimi yenidən təqdim edirəm. Oxucuların hamısı şeirlərini bəyənir, bildirirlər ki, "sanki bizim dilimizdən yazıbsan". Bəziləri isə yazır ki, "Allah ruzini versin", mənə təskinlik verir (gülümsəyir). Mən də dedim ki, "şükür ki, ruzidən şükayətim yoxdur".

- Bəli, bu şeiriniz çox sevilir: "Ruzi atlı olub, mən də piyada..."

- Bir gənc isə yazmışdı ki, "Ruzi mənə raketdir". Mən də çox pis oldum. Yazdım ki, "Ay əziz dostlar, bu şeirdə mən özümü nəzərdə tutmamışam. Burada ümumi olaraq xalqın dərdini yazmağa çalışmışam". Ümumiyyətlə, şeirdə kədər və pərişanlıq motivləri olmalıdır da.

- Oxucuları qınamaq olmur. Çünki gizli deyil ki, hazırda əksər şairlər şeirdə təsvir olunan durumdadırlar.

- Ümumiyyətlə, Füzuli də cəmi 40 tunculla dolanıb. M.Ə.Sabir isə Balaxanıda Azərbaycan və fars dilindən dərslər dəyirmiş. 10 tunculla isə qəzetlərdən almış. Şeirlərini piyada yol gedərək təqdim etmiş. Xətirlərinə dəyməsən, kabinetdə oturan, gözəl həyat şəraiti sürən şairlər kifayət qədər tarixdə qalmır, sevilirlər.

- Bəs bu gün şairlərimizin qayğısına kim qalmalıdır?

- Dövlət şairlərinin qayğısına qalır. Bu da sovet dövründən qalma bir ənənədir. Xaricdə nəinki belə bir ənənə, heç yazıçılar birliyi də yoxdur. Amma yaxşı ki, bir çox şairlər AYB-də, onun ədəbi orqanlarında işləyirlər. Onlar maaş alır, bəziləri isə prezident təqaüdünə layiq görürlər.

- Yeni AYB-dən yarıyan şairlər var...

- Bəli, bəli. Bəzi şairlər deyirlər, amma mən həmişə qeyd edirəm ki, yaxşı ki, birliyin 1800-ə qədər üzvü var. Onların da təxminən 300-ə qədəri şair və yazıçıdır, eləsi də var ki, birliyə e-la-belə üzv olub. Məsələn, bizdə akademiya bəziləri var ki, ədəbiyyatşünas kimi birliyə keçiblər, amma onların ədəbiyyata heç dəxli yoxdur. "Salam ələyüm"ə quruma üzv olublar. Onları çıxsaq, bir çox qələm dostlarımız qurumdan dolanırlar. Mən burda pis bir şey görmürəm. Anar müəllim heç olmasa, 100 adamı dolandırarsa, sağ olsun.

- AYB ilə bağlı son qalmaqaldan kənarda qaldız, bir mövqe bildirməkdiniz.

- Çünki həmin qalmaqal o qədər boş bir şey idi ki, ona münasibət bildirməyi özümə rəva bilmədim. Bilirsiniz ki, mən həmişə olaylara münasibət bildirmişəm. Amma bu məsələdə özümü kənarda saxladım. Bu olayda bir tərəfdə böyük yazığımız Anar, digər tərəfdə isə uzun illərdir ki, Bakının meri olan Abutalıbov dayanırdı. İstəməzdim

"Anar müəllim heç olmasa 100 adamı

dolandırarsa, sağ olsun"

Vüqar Əhməd: "Öz millətindən olan kiminsə belə bir şərəfsizlik etməsinə inanmıram"

bu cür iki böyük insan bu qalmaqalda olsun. Yaxşı ki, tez də səngiyib, bitdi. Mən heç bir tərəfdə günah görmürəm. Hacıbala Abutalıbov əgər çilgünlüq göstərsə, bu da vətənpərvərlikdən irəli gəlirdi. O, şairlərə məxsus bir çilgünlüq etdi, onu başa düşmək olar. Anar müəllim isə hər şeyə izahat verdi ki, məsələ deyildi kimi deyil. Həm bir faktı da qeyd edim, onların hər ikisi mənim rəhbərimdir. Belə ki, Anar müəllim AYB-də sədrimdir, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində isə mən dini komissiyanın üzvüyəm. Sözün düzü, elə buna görə də olaya reaksiya vermədim. Onlardan maaş, filan almıram. Sadəcə dedim ki, iki rəhbərim bir-birini "qırır", mən də gözlemə mövqeyində olum (gülümsəyir).

- Son günlərdə mədəniyyət terrorunun şahidi olduq. Dərslərdə "böyük Ermənistan xəritəsi" aşkarlandı, dahi Nizami fars şairi kimi təqdim olundu. Sizcə bütün bunlar bir təsadüf idimi, yoxsa düşmən artıq içimizə doğru irəliləməyə başlayıb?

- Mən şəxsən həmin xəritə qalmaqalını təsadüf hesab edirəm. İnanmıram ki, bizim təhsil nazirliyimiz belə bir şey etsin. Qalmaqla bağlı adı çəkilən Əsədov var idi, onun bir qardaşı mənim tələbəm olub. O biri qardaşı isə alimdir. Onlar çox

təhqir edib. Ona görə də Sabir Rüstəmxanlı çox gözəl təklif irəli sürdü ki, Firdovsi bizim dərsləklərdən çıxarılmalıdır. Məsələn, Puşkin Sovet dövründən Ermənistanda tədris olunmur. Yəqin ki, bilirsiniz, öz şeirində erməniləri təhqir etmişdi... Beləliklə, mənə elə gəlir ki, farsların Nizamiyə ehtiyacı yoxdur. Çünki onların böyük şairləri var. Əgər xarici ölkələrin birində Nizaminin türkçə olan əlyazmaları tapıl-

oğlum Hüseyinin 18 yaşına bir şeir həsr etdim.

- Şeiri oxudum. Amma maraqlı gəldi, bəs qızınız Almaxanıma şeir həsr etmişiz? Övladlarınız arasında ayır-seçkilik etmişsiz ki? (zarafatla)

- Uşaqlıqda ikisinə də mahnı həsr etmişəm. Hətta xalq artisti Sabir Əliyev həmin mahnıları oxuyub. Almaxanıma uşaqlıqda çox şeirlər həsr etmişəm. Hətta kitablarımda da çıxıb. Amma indi ona şeir yazmıram.

da kompüter, internet texnologiyaları əsridir, uşaqlar artıq 4-5 yaşlarından telefonla oynayırlar. Həmin uşaqlar sizcə, uşaqlar şeirinə maraqlı göstərirmi? Zəmanə dəyişdi...

- Bəs sizin uşaq şeirləriniz varmı?

- Bəli. Hətta "Əlifba" şeiri-mə Ramiz Mirişli musiqi yazmışdı. Neçə min tirajla həmin mahnı dərc olundu, bütün məktəblərə paylandı. Sonradan dedilər ki, məktəblərdə əlifba bayramlarında uşaqlar onu

oxuyurlar. Amma xalq onu Abdulla Şaiq, Sabirin şeirləri kimi əzərlər bilmir.

- "Çoxluq içində təkəm, Nəcə tənhayam, təkəm"... Bu qədər çoxluq içində özünüzü niyə tənha hiss edirsiniz?

- Mənim xarakterim belədir, həmişə darıxıram, təkəm, tənhayam. Sonradan bunun səbəbini tapdım, çünki biz bu dünyada qonağıq, ədəbi dünya "oradır". Ona görə darıxıram.

- Hakimiyyət son vaxtlarda televiziya ilə bağlı siyasətini dəyişməyə başlayıb.

- Hakimiyyət düz edir. Kəmillərdə aparıcı dillimizin ədəbi normalarına riayət etmə, rus sözləri, küçə jarqonları işlədirlər. Deyədim ki, dəyişiklik üçün hələ bir az gecikib.

- Şou-biznes, ayləncəli verilişlər də sıxışdırılır, çıxarırlar.

- Onlar hədlərini aşmışdırlar. 3-4 fonogramaları var, nə alim, nə mürum sayırdılar. Elə bilirdilər ki, dünya onlarındır. Bir ara deyirdilər ki, "alimlərin soyuducuları boşdur". Amma bir söz deyim, səsi olmayıb ortaya düşsə, bir ilə toylara ancaq "küftə-özbaş" gedəcək, acından olacaq. Çünki axı sənət yoxdur.

- Elə indidən toysuzluqdan şikayətlənirlər... Sağlamlığınız nə yerdədir? Bundan əvvəl 4 dəfə əməliyyat keçirmişdiniz.

- Biz az soyuqlamadan əziyyətlə çəkirmək, onu da təbib üsullarla yoluna qoyuruq. İmkən olsa, Ərdəbilə, müalicəyə gedəcəyəm. Həkimlərimiz yaxşıdır, amma onlara etibar etməyirəm. Çünki oğluma bu yaxınlarda elə bir səhv diaqnoz qoymuşdular ki, yaxşı ki, anası ilə mən ölmədim. Böyrəyindəki adı bir problem şişirdilmişdi. Yaxşı həkimlərimiz də var. Məsələn, Tatarstandan bir dostum mənə zəng edib dedi ki, nəvəsini Bakıya göz həkiminin yanına gətirəcək. Sevindim ki, xaricdən ölkəmizə həkimlərimizin yanına gəlirlər. Amma Baba Pünhan demiş "it gündə olandır" həkimlərimiz də var (gülümsəyir).

- Sonda Vüqar bəy in arzuladığını eşitmək istərdik

- Arzular o qədər çoxdur ki, onların həyatına keçməyincə ölüm imkan verməz. Doğrudur, arzularımız artıq şablonlaşdırılıb. Amma xalqımıza, millətimize can sağlığı arzulanır. Ümid edirik ki, işğal olunmuş torpaqlarımız bir gün geri qayıdacaq...

✎ Xalidə GƏRAY
☐ Fotolar müəllifindir

"Firdovsi dərsləklərindən çıxarılmalıdır, çünki türkləri təhqir edib"

sa, hər şey əla olardı.

- Elə bir əlyazmaları varmı?

- Deyirlər var, amma tapılmır. Bəlkə də müəyyən qüvvələr bunu bilərəkdən gizlədir.

- Sizi nəğməkar şair kimi tanıyırdıq. Amma son vaxtlar sanki şeirdən bir qədər uzaqlaşmışız? Yaradıcılığınızda nə kimi yeniliklər var? Əvvəlki kimi müğənnilərlə işləyirsinizmi?

- İndi daha çox elmi fəaliyyətə üstünlük vermişəm. Əvvəllər, gəncliyimdə bəstəkarlarla çox işləyirdim. Həzrət Nəsimi, Mirzə Mirzəməmmədli ilə 2-3 aydan bir görüşüb, mahnı yazdırırdım. Həmçinin Elçin İmanovla, Rauf Məmmədovla da hərdən bir birgə işləyirdim. Amma yəni, o qədər də nəğməkar şeirlər yazmıram. Hazırda bir çox yeni elmi kitablarım işiq üzünə çıxıb. Onlardan "Elmi ədəbi portretlər"i qeyd edə bilərəm. Kitabda M.H.Şəhriyar, Hüseyin Cavid, Mirzə İbrahimov, Ə. Vahid, Pişəveri və digər Cənubi Azərbaycan yazırları haqda yazmışam. Həmçinin "Ədəbiyyatşünaslıq" kitabım işiq üzünə çıxıb.

Belə ki, ötən ilin 29 oktyabrında "Ədəbiyyatşünaslıq" Yaradıcılıq Birliyi yaranıb. Kitabımda birlik üzvlərinin ədəbi-bədii materialları toplanıb. Artıq 3-cü kitabımı hazırlayıram. Kitab "Cənub Azərbaycan şeiri antologiyası" adlanır. 600 səhifəlik kitabda 19-cu əsrdən bu günə qədər olan şairlərin əsərlərini tərtib etmişəm.

- Belə çıxır ki, şeiri bir xəyali kənarə qoymusuz.

- Hə. Amma hərdən təbim gəlir, yazıram. Məsələn, o gün

Çünki indi ona o qədər şeir yazılır ki, mənə yazmağıma ehtiyac olmur. Yusif Nəğməkar ona poema kimi böyük və gözəl bir şeir yazıb. Hətta şeir "Ədəbiyyat" qəzetində dərc olunub. Moskvada yaşayan şair Əşrəf Hüseyinli də Almaxanıma şeir həsr edib və Moskvada saytların birində dərc olunub. İqar Telman, Fəxrəddin Meydanlı və sairə şairlər ona şeirlər həsr ediblər. Deyədim ki, 3-4 aydan sonra həmin şeirləri bir araya toplasaq, bir kitab çap etmək olar.

- Və beləliklə Almaxanının şöhrətini sizə üstələməyə başlayıb (zarafatla).

- (gülür) Mən artıq kölgədə qalmışam. İndi mənə görənlər deyir "Almaxanının atası". 5-6 ayda təmənənən olaraq 7 Avropa, 4 Amerika kanalı hər gün Almaxanının ifalarını verir. İrənliklər onları çəkiş mənə gəndirirlər.

- Bəli, güneylilər onu xüsusən sevirlər.

- İranda Almaxanının oxuduğu "Raftam ke raftam" mahnısını bütün hər yerdə, taksilərdə səsləndirirlər.

- Xeyli sayda giley var ki, niyə uşaqlara aid şeirlər yazılmır? Bağçalarda, məktəblərdə sovet dönməmindən qalan uşaq şeirləri tədris olunur.

- Yox, uşaq şeirləri yazılır. Lakin xətirlərinə dəyməsən, onlarda, sadəcə olaraq, alınmır. Bir məsələni də qeyd edim ki, onların təbliğatı da çox zəifdir. Məsələn, hərdən qarşıma çox gözəl uşaq şeirləri çıxır, amma uşaq onu öyrənmək istəmir. Ümumilikdə isə uşaq ədəbiyyatına maraqlı yoxdur. Hazırda

Azərbaycanlı astroloqlar Nostradamusa qarşı çıxdılar

Səbuhi Rəhimli: "Bu proqnozların heç bir ciddiliyi yoxdur"

Firudin Qurbansoy:

"Ümumiyyətlə, Nostradamus adlı adam olmayıb, uydurmadır"

Nostradamusun 2018-ci il üçün 10 dəhşətli proqnozu yayılıb. Qeyd edək ki, 500 il əvvəl verdiyi proqnozları ilə bu günə qədər tanınan Nostradamus əslində həkim və əzcaçı olub. Yaşadığı dövrdə astrologiyaya marağ göstərərək göy cisimləri vasitəsilə gələcək barədə proqnozlar verən məşhur kahin kralın belə diqqətinə səbəb olmuş, saraya dəvət edilmiş, kralın astroloqu və köməkçisi vəzifəsini icra etmişdi. Lakin ölü-

mündən sonra gələcəyi görmə iddiasına görə kilsə tərəfindən lənətlənib.

Nostradamus kitablarında konkret ifadələr yerinə simvollarla istifadəyə üstünlük verən biri olub. Buna görə, onun proqnozlarını anlamaq elə də asan deyil. Fransa inqilabından 11 sentyabr hücumlarına qədər bir çox tarixi hadisələri təxmin edən kahinin 2018-ci il üçün isə aşağıdakı proqnozları verdiyi deyilir.

1. Katolik kilsəsinin lideri öləcək.
2. Terror ilin ən böyük problemi olacaq.
3. Qlobal istiləşmə səbəbi ilə böyük silahlı qarşıdurmalar yaşanacaq.
4. Çin yeni strateji planla dünyanın yeni super gücü olacaq.
5. ABŞ ölkənin qarışdığı və gələcəyin qeyri-müəyyən olduğu mərhələyə girəcək.
6. İlin əvvəlində ABŞ-ın qərbində böyük zəlzələ baş verəcək.
7. İtaliya Avropada böyük iqtisadi böhrana səbəb olacaq.
8. Latin Amerikasında bir çox sahədə radikal dəyişikliklər baş verəcək.
9. Vezuvi vulkanında böyük partlayış baş verəcək.
10. 2018-ci il III Dünya müharibəsi məsələsində əhəmiyyətli olacaq.

Astroloq Səbuhi Rəhimli yazılanların heç bir ciddi əsası olmadığını dedi: "Mən 2011-ci ildən Nostardamusun yayılmış proqnozlarını araşdırıram, təhlil edirəm. Zaman-zaman bəzi öngörülərini qəzetimizdə də vermişəm. Ümumiyyətlə, bu deyilənlərin heç biri Nostradamusa aid deyil. Nostradamus deyilən bir öncəgörmə də yoxdur. Bu 1911-ci ildə 6-7 adamın dünya siyasətini idarə etmə, insanların təsirdə saxlamaq üçün 5-6 il görə bilənlər götürüb bunu yazıb və kifayət qədər pul buraxaraq belə bir şəxsiyyətin olduğunu ortaya atıblar. Nostradamus sadəcə olaraq həkim olub. Onun öncəgörümləri haqda sənədlilə filmlər belə çəkilib. 60-cı illərə qədər olmuş hadisələri yazaraq yalandan deyirlər ki, Nastradamus deyibmiş. Gələcək üçün deyilən, Nastradamusun adından yazılan proqnozların heç biri doğru çıxmır. Necə ki, 2012-ci ildə dekabrın 21-də guya dünya dağılacadı. Hətta buna aid guya faktlara söykənən film də çəkildilər. Bununla da göründü ki, əslində bu cür proqnozlarla bütün dünya əhalisini aldadırlar. 2015-ci ilin noyabrında səkkiz gün qarantlıq olacaq dedilər. Yenə aldatdılar. Bu ilin fevralında dedilər böyük bir planet keçəcək və yer zülmətə qərç olacaq, bütün kompyuterlər sıradan çıxacaq. Bu da baş vermədi. Bu gün də deyirlər ki, bir astroid yerə doğru gəlir. Burada məqsəd insanların təlaşda saxlamaqdır. İnsanlar özlərinə qapılısın ki, qlobal problemlərə laqeyd yanaşsın. Bu bütün dünyada baş verən siyasət dəllallarının ortaya atdığı işidir. Bəzən yazırlar ki, guya Vanqa Qarabağ haqda nəşə deyib. Ancaq bunu sübut edəcək heç nə yoxdur. Vanqanın lentini göstərirlər ki, guya Azərbaycandan yanına adamlar gedib. Əgər kimsə gedib, çıxsın desin ki, gedən mən idim. Bunların hamısı yalan və ab-surd şeylərdir. Nostradamus ilbəil üçün heç bir proqnoz verməyib. Rusiyadan bir-iki cümlə var. Amma hər gün deyirlər ki, guya Nostradamus Putinin adını çəkib deyib ki, qırğı adlanan bir prezident gələcək. Bunlar hamısı boş şeylərdir. Mən də ortaya nəşə atsam ki, 2018-ci ildə bu şeylər olacaq hamı inanacaq. Çünki bunu araşdıran, ortaya fakt qoyan yoxdur. Çox insanlar sensasiya, şou xatirinə bu cür məlumatlar yayır. Bu proqnozların heç bir ciddiliyi yoxdur".

Digər astroloq Firudin Qurbansoy, ümumiyyətlə, Nostradamus adlı adam olmadığını dedi: "Bütün bu yayılan proqnozlar yalandır. Nostradamusu 3 nəfər alman əsilli yəhudi öz adlarının baş hərflərini yığıb axırına da "us" yunan şəkilçisi artıraraq belə bir ad uydurublar. Onlara belə bir adam lazım idi, onu da uydurub qoyublar. İndi nə eşidirsinizsə, hamısı quraşdırma, yalan şeylərdir. Ağıllı insanlar bu proqnozları oxumur, gülüb keçir. Dünya dağılmalı idi, dağıldı? Yox. O adlı insan ümumiyyətlə olmayıb. 18-ci əsrdə belə bir uydurma düzəldiblər".

□ Günel MANAFLI

Məlum olduğu kimi, kreditör borcları ödəməkdən qəsdən yayınmaya görə cəzalar sərtləşdirilir. Bununla bağlı Cinayət Məcəlləsinin 196-cı maddəsinin (Kreditör borclarını ödəməkdən qəsdən yayınma) 196.1 və 196.2-ci bəndlərinə dəyişiklik təklif edilir.

Dəyişikliklərdə qeyd olunur ki, vətəndaş borcu qəsdən ödəməməklə xeyli miqdarda ziyan vurduqda, vurulmuş ziyanın iki mislindən dörd mislinədək miqdarda cərimə və ya bir ilədək müddətə islah işləri və iki ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılacaq. Külli miqdarda ziyan vurduqda - üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə cinayət nəticəsində vurulmuş ziyanın üç mislindən beş mislinədək miqdarda cərimə və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya bir ildən üç ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya iki ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılacaq.

Hüquqşünas, iqtisadçı ekspert Əkrəm Həsənov bildirdi ki, hazırkı qanunvericiliyə görə, borcla bağlı həbs cəzası İnzibati Xətalar Məcəlləsinə görə, maksimum bir ay, Cinayət Məcəlləsinə görə maksimum 5 ay ola bilər: "Bu təhlükə yalnız o halda ola bilər ki, borclu borcu ödəməkdən qəsdən yayınır. Məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarını icra etmir. Yəni vətəndaşın banka borcu var, bank onu məhkəməyə verib, birinci instansiya məhkəməsinin, Apelyasiya Məhkəməsinin və Ali Məhkəməni də udub ki, bu vətəndaşın banka filan qədər borcu var və ödəməlidir. Belə məhkəmə qərarı artıq varsa, vətəndaş isə qəsdən həmin borcu ödəmirsə, bu halda həbs ola bilər. Bəziləri elə bilirlər ki, elə borcu varsa, bu dəqiqə evinə gəlib onu həbs edə bilərlər. Əsla belə deyil. Yalnız o halda ki, bank borclunu məhkəməyə verməlidir, udmalıdır, bundan sonra qəsdən ödəməzsə, həbs oluna bilər".

Ekspertin sözlərinə görə, Konstitusiya Məhkəməsinin qərarı var ki, orada məhkəmə qərarlarının qəsdən icra olunmamasının şərhli verilib: "Qeyd edilib ki, qəsd anlayışı eyni zamanda imkanın olmasını ehtiva edir. Yəni vətəndaşın imkanı, əmlakı var, gə-

liri var, ancaq ödəmir. Əmlakı var dedikdə elə əmlak başa düşülür ki, ona toxunmaq mümkündür. Əgər vətəndaşın bir evi varsa o istənilən halda sayılmayacaq. Qanunvericiliyimizə görə, istənilən halda bir ədəd evi vətəndaşın əlindən ala bilməzlər. Borclu-nun məişət ev əşyaları da burada əmlak hesab olunmur, çünki həmin əşyalarsız yaşaya bilməz. Bundan savayı,

ödəmir. Yəni məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarını guya icra etmir. Təəssüf ki, bəzi məhkəmələrimiz də bu halda vətəndaşları inzibati, bəzi hallarda isə cinayət məəcəlləsi ilə həbs ediblər. Artıq belə bir hal baş verib və mən onunla bağlı şikayət ünvanlayacağam. Nə icra məmurunun təqdimatında, nə məhkəmənin qərarında deyilmir ki, vətəndaşın qəsd,

nan insanları pulsuz müdafiə edəcəyəm. Avropa Məhkəməsinə kimi onların işini aparacağam. Ötən il mənə bir çox müraciətlər oldu, bəziləri məhkəmə qərarından şikayət etmək üçün vaxtı ötürmüşdürlər deyə biz heç nə edə bilmədik. Ancaq müraciət edən vətəndaşlardan 4-nün işini Apelyasiya Məhkəməsinə verdim, təəssüf ki, Apelyasiya Məhkəməsi də həbs qəra-

"Azərbaycanda borca görə həbslərə tezliklə son qoyulacaq"

Əkrəm Həsənov: "Qoşulduğumuz Avropa Konvensiyasına görə, borcu ödəmək iqtidarında olmayan heç kəs həbs oluna bilməz"

borclunun avtomobili, torpağı, qızılı olarsa, bu halda hesab olunur ki, əmlakı var, lakin ödəmir. Həmçinin, gəlir yoxdur. İcra məmurları hətta özlərinə əziyyət verib müvafiq dövlət orqanlarına sorğu da vermirlər ki, vətəndaşın nə əmlakı var. Bu halda Daxili İşlər Nazirliyinə müraciət etmək olar ki, borclunun bir evdən əlavə nəyisə var, ya yox. Daxili İşlər Nazirliyinə sorğu verməlidirlər ki, onun avtomobili varmı, Vergilər Nazirliyinə sorğu verilməlidir ki, bu adam vergi ödəyirmi? Vətəndaş vergi ödəmirsə, deməli, onun qazancı, əmək-haqqı yoxdur. Lakin bu hallar geniş yayılmayıb, yalnız ona görə edirlər ki, digər vətəndaşları qorxutsunlar, vətəndaşın bir evi də varsa, qorxusundan gedib onu satsın. Halbuki qanuna görə, həmin evi onun əlindən ala bilməzlər. Və ya qohumlardan, tanışlardan borc alsın. Bəzi hallarda isə elə olur ki, borclu hallarda isə elə olur ki, borclu gedib ya kimisə öldürür, ya da özünə qəsd edir".

Hüquqşünas onu da diqqətə çatdırdı ki, rəhbərlik etdiyi Antikollektor bank borcuna görə hüququ pozulanları müdafiə etməklə məşğuldur: "Bu kimi hallarla bağlı mən ötən ildən elan etmişdim ki, Antikollektor yaratmışam və borca görə qanun həbs olu-

rını qüvvədə saxladı. Birinə 10, digərinə 15 sutkalıq həbs vermişdilər. Sonradan mən həmin işlər əsasında Avropa Məhkəməsinə şikayət verdim. İnsan Haqları üzrə Avropa Konvensiyasının 4-cü protokolunun I maddəsində deyilir ki, heç kim borcu ödəmək iqtidarında olmadığına görə, həbs oluna bilməz. Azərbaycan da həmin Konvensiyaya qoşulub. Amma indiyə kimi İnsan Haqları üzrə Avropa Məhkəməsi həmin maddəni heç bir Avropa dövlətinə qarşı tətbiq etməyib, ümumiyyətlə, Avropa Məhkəməsinin praktikasında belə işlər olmayıb. Çünki heç bir Avropa dövlətində borca görə vətəndaşları həbs etmirlər. Biz yeganə dövlətlik ki, belə hallara yol veririk. Ötən il mənə təsdiq gəldi ki, bizim 3 şikayət Avropa Məhkəməsində qəbul olunub. Bütün bu 3 iş eyni icraatda birləşdirilib, bir proses kimi baxılacaq. Artıq iş başlayıb, Avropa Məhkəməsi Azərbaycan hökumətindən bu işlər üzrə izahatın verilməsini xahiş edib və 16 yanvar 2018-ci ilə qədər vaxt qoyub. Dövlətimiz həmin vaxta qədər bu işlərə münasibət bildirməlidir, daha sonra bu münasibət Avropa Məhkəməsi tərəfindən mənə göndəriləcək, imkan veriləcək ki, mən də münasibət bildirim. Bundan sonra gələn il Avropa Məhkəməsi bu işlər üzrə qərar çıxacaq. Böyük ehtimalla Azərbaycan dövlətinin əleyhinə çıxaracaq. Həbs olunan vətəndaşlara da dövlət tərəfindən müəyyən kompensasiya ödənilməli olacaq. Bütün bunlar mənə onu deməyə əsas verir ki, yaxın vaxtlarda Azərbaycanda bu həbslərə son qoyulacaq".

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ

Hamımız qənaət sistemə keçmişik. Manatın devalvasiyası, gün-gündən özünü göstərən bahalaşma insanımızın maddi durumuna mənfi təsir göstərir. Qazanc artmış, amma əvəzində xərclər artır. Odur ki, ailələr daha çox qənaət, daha az xərc taktikasına keçir.

Maaş aldığınız gün bazarlıq etməyin

Başlayaq ailə kassasından. Ailədə ortağ kassanın olması mütləq şərtidir. Bu halda ailə üzvləri xəzinəyə eyni vəsait qoyur. Bu, ailənin ümumi xərclərinə yönəldilir. Əsas məqsəd ay ərzində xərcləri həmin məbləğə uyğunlaşdırmaqdır. Yerdə qalan pullar ailə üzvlərinin şəxsi büdcələrini təşkil edir.

Mağazaya heç vaxt ac getməmək və ya maaş günü heç bir alış-veriş etməmək də vacib şərtlərdən biridir. Bu halda lazımsız xərclərin sayı artır. Belə günlər insan lazımsız xərcləmələr edir. Qarderobda qənaət etmək üçün çoxfunksiyalı geyimlərə üstünlük vermək, küçədə yolluq xırda-xuruş almamaq da məsləhətlər sırasındadır.

Ekspertlər məsləhət görür ki, gündəlik xərclərinə nəzarət edə bilməyənlər, aylıq olaraq qida, yol, xırda-xuruş üçün lazımlı olan məbləği müəyyənləşdirsin.

Qənaət məsələsində maşın sahiblərini də unutmamaq lazımdır. Belə ki, benzinə qənaət etməyin yolları da var və bu, ekspertlər tərəfindən müəyyənləşdirilib. Araşdırmalara görə, sürücülər bəzi tövsiyələrə əməl etdikdə yanacaq sərfinə 40 faiz qənaət edə bilərlər.

Bəzi sürücülər avtomobilin yanacaq sərfinin yalnız modelindən və texniki göstəricilərindən asılı olaraq artıb-azaldığını düşünür. Ustalar deyir ki, sürücülər bəzi qaydalara əməl edərsə, yanacağa 40 faizədək qənaət edərlər.

Yanacaq sərfi avtomobil tıxacda olduğu zaman artır. Ancaq sürücülər belə vəziyyətdə də qənaət edə bilərlər. Bunun üçün qarşıda avtomobillə ara məsafəni elə saxlamaq lazımdır ki, tez-tez əyləci sıxmağa ehtiyac qalmasın. Sürəti tədricən azaltmaq və tədricən artırmaq lazımdır. Yanacağa qənaət etməyin digər bir yolu avtomobilin hava süzgəcini təmiz saxlamaqdır.

Kondisionerdən istifadə də maşının yanacaq sərfinə təsir göstərir. Kondisioner işlətmək yanacaq sərfini şəhər kənarında 3-4, şəhər içində isə 10 faiz artırır.

Kuzələr və ilginç qənaət prinsipi

Ekspertlərin "kuzə prinsipi"ni də yaddan çıxarmamaq lazımdır. Burada da qeyd olunur ki, birinci kuzə büdcənin 55 faizini təşkil edir. Burada olan pullar gündəlik, kommunal xərclər, həmçinin kirayə, nəqliyyat, vergi və ərzaq məhsulları üçündür.

İkinci kuzə əyləncə üçündür, büdcənin 10 faizini təşkil etməlidir. Büdcənizin bu hissəsi gec-gec alınan şeylər və nadir hallarda edilən işlər üçündür. Məsələn, siz xoşunuza gələn bir rəsm əsərini ala, yaxud şənbə-bazar günləri bir yerə istirahətə yollana bilərsiniz. Ümumiyyətlə üreyiniz necə istəyir elə də xərcəyin.

Üçüncü kuzə isə yığmaq üçün nəzərdə tutulub və büdcənin 10 faizini təşkil edir. Bu sizin gələcək maliyyə müstəqilliyinizin zəmanətidir. Bu bankada olan pullar investisiya, yaxud passiv gəlir mənbəyi üçün istifadə olunacaq.

Dördüncü kuzə təhsil sahəsinə yönəlib. Bu da büdcənin 10 faizidir. Bu qabda olan pullar sizin gələcək təhsiliniz və şəxsi inkişafınız üçündür. Investisiya - pulları qoymaq üçün əla üsul-

özünü hansısa məbləğ çərçivəsində pul yığma hədəfi qoyarsanız, pulunuzu lazımsız şeylərə xərcləməkdən də qaçmırsınız.

9. Keyfiyyətli mal alın. Hər 6 ayda bir ucuz bir ayaqqabı almaq yerinə keyfiyyətli, amma bir qədər baha olan ayaqqabı almaq daha məqsədəuyğun olacaq.

10. Pul yerinə zamanla düşünün. Əgər saatda 5 manat qazandığınız bir işdə işləyirsinizsə, heç vaxt bir stəkani 5 ma-

zövqü yaşamaq mümkündür. 18. İkinci əşyalar alın. Xüsusən də geyimlərinizi ikinci əl mallar satılan dükandan seçsəniz, xeyli qabağa düşmüş olacaqsınız.

19. Investisiya qoymağı öyrənin. Əlinizdə lap kiçik miqdarda pul olsa belə, bunun sizə gəlir gətirəcəyini unutmayın.

Bunlar uğursuz qənaət sayılır

Amma bəzən uğursuz qənaət ciddi pul itkisinə də səbəb

Çünki bu halda ehtiyat üçün saxlanan tualet kağızlarından daha sürətlə istifadə etmək lazım gəlir. Nəticədə isə baha deyib, arzu edilməz saydığınız kağıza ödəyəcəyinizdən daha artıq ucuz və keyfiyyətsiz tualet kağızı üçün ödəmiş olursunuz. Eyni strategiya kağız dəsmallar üçün də keçərlidir. Ucuzlar az qala əldə oxalanır, səni daha çox kağızdan istifadəyə məcbur edir. Bu da qənaət arzularını puça çıxarır.

ğunu düşünəndə də qənaət üçün bu bəndi yaddan çıxarmalıdır - qidadan qənaət olmaz.

Təkar

Maşın sahibləri üçün bu, olduqca ciddi kateqoriyadır. Belə, biz təkar seçəndə məcburən ən keyfiyyətlini seçirik. Çünki bu, maşının ayaqqabısı deməkdir və ona həssaslıqla yanaşmalıyıq. Təbii ki, bu məsələdə qənaət ciddi məbləğin büdcəyə daxil olması deməkdir. Amma təhlükəsizliyini də unutmamalıdır. Səfərlərin böyük baş ağrısına çevrilməməsi üçün etibarlı təkarlar seçmək zərurətidir. Texniki göstəricilərə uyğun təkarların seçimi sizi yolda yaranacaq ciddi problem və məsələlərdən qoruyacaq.

Qış ayaqqabısı

Ucuz qış ayaqqabısı və ya çəkmələri birbaşa göz yaş sə-

Bahalıqla mübarizə

aparmamağın 19 iqtisadi üsulu

Qənaət rejiminə necə nail olmalı?..

dur, siz isə ən qiymətli aktivsiniz. Bunu heç bir zaman unutmayın. Bu maliyyəni kitab, disk almağa, yaxud kurslara xərcləyin. Bunun əvəzi sonra ödəyəcək.

Beşinci kuzə şəxsi ehtiyat üçün nəzərdə tutulub və büdcənin 10 faizini təşkil edir. Bu yığimdən iri alış-veriş üçün - məsələn, plazma televizoru, yaxud avtomobil almaq üçün istifadə edə bilərsiniz. Bu, daim doldurulmalı olduğunuz rezerv fondunuzdur.

Altıncı kuzə isə xeyriyyəçilik və hədiyyə sahəsinə yönəldilir və büdcənin 5 faizidir. Bu kateqoriyada ad günü, toy və sair bayramlar üçün hədiyyələrə nəzərdə tutulan xərclər yer alır.

Topdan alış-veriş, iş yerinə evdən yemək aparmaq və...

"Business Insider" saytının araşdırmasında isə qənaətin daha praktik üsulları yer alıb. Onlara nəzər yetirək:

1. Evdə yemək hazırlayın. Axsam yeməyini restoran-kafedə yemək sizin məsrəflerinizi artırır.

2. Soyuducu və meyvə-tərəvəz qablarını tez-tez təmizləyin. Bir kənara qoyub unudduğunuz ərzaqları daha sonra çox "gizli" köşələrdən tapa bilərsiniz.

3. Sistemli olaraq satın aldığınızı, ehtiyacınız olan məhsulları topdan almaqla qənaət etmiş olacaqsınız.

4. Təzə məhsullar, tərəvəzlər olduğunu nəzərə alıb, konservləşdirilmiş məhsullar almayın. Onlar daha baha qiymətə olur.

5. İş yerinə evdən yemək aparın. Bu halda nahar məsrəflərini yarı-yarıya azalda bilərsiniz.

6. Kiçik butulkada su alın. Onun əvəzində evə iri qablarda su alın və onu kiçik butulkaya dolduraraq gündəlik istifadə edin.

7. Aylıq xərclərinizi yazılı şəkildə təqib edərək nəyə boş yerə pul xərclədiyinizi tapa bilərsiniz.

8. Özünü hədəf qoyun. Müəyyən zaman kəsiyi üçün

nat olan kofe almayın. Bu halda özünü tələq edin ki, sizin bir saatlıq işiniz 1 stəkani kofeyə bərabərdir.

11. Əyləncə xərclərinizi azaldın. Kəfiniz üçün etdiyiniz xərcləri topdan kəsmək yerinə onları bir qədər sərhədləndirin. Məsələn, həftədə bir dəfə kino-ya gedirsinizsə, bundan sonra ayda bir dəfə gedin.

12. Maaşınızın yarısını kənara qoyun. Bununla da qənaət sistemə daha çox alışmış olacaqsınız.

13. Kartınızın minimum borcu yerinə bütün borcunu ödəyərək, faiz ödəməkdən qurtula bilərsiniz.

14. İnternet hesabınız vasitəsilə bütün kommunal xərclərinizi avtomatik ödəyin. Bununla da gec ödəmə cəzalarından, faizləndirilməmiş olacaqsınız.

15. 50 manatdan daha bahalı bir məhsulu satın almadan önce iki gün gözləyin. Bu müddətdə fikrinizi dəyişdirə bilərsiniz və ya məhsulu tamamilən unuda bilərsiniz.

16. Cib telefonunuzun tariflərini dəyişdirin və daha az pul xərcəyin. İnternet sizə ancaq işdə lazım gəlirsə, internet paketi ləğv edin.

17. Kitab və DVD satın almaq yerinə kitabxanalara getmək daha məqsədəuyğundur. Bu halda pul ödəmədən mütaliə

olur. Necə deyirlər, mən o qədər varlı deyiləm ki, ucuz əşyalar alım. O halda nəyə, necə qənaət etməyə ki, sonucda işdən zərərli çıxmayaq?

Bizim hər birimiz sərfəli alış-verişi o qədər də böyük pullar hesabına etmədən, maksimal dərəcədə yüksək keyfiyyət əldə etməyə çalışırıq. Amma bəzi hallarda ucuzluğa o qədər də meyl etmək olmaz. Əgər ucuzdur deyərək aldığınız əşya gözlədiyinizdən də qısa müddətə sirdən çıxırsa, ya da sərfəli olduğunu düşündüyünüz məhsulun keyfiyyəti sizi yanıltırsa, əmin olun ki, bu halda qənaət uğurlu çıxış yolu olmayıb. Ondansa daha bahalı, amma keyfiyyətli əşyalara meyl etmək vacibdir.

Musavat.com xarici mətbuatı istinadən qənaət etməməli olduğunuz 10 nəsnə barədə dosye hazırlayıb. Onların içində qida məhsulu da var, yemək məhsulu da...Siyahıya diqqət edək:

Tualet kağızı

Keyfiyyətli, amma bir qədər bahalı qiymətə satılan tualet salfetkalarından fərqli olaraq, ucuz nümunələr insanı əziyyətə salır. Daha nazik və tez sirdən çıxan olduğu üçün onları bir neçə dəfə qatlamaq lazım gəlir. Rulon olduqca tez qurtarır, qənaət arzularını isə havada qalır.

Yataq üzü dəsti

İnsanın özünü yaxşı hiss etməsi üçün heç şübhəsiz ki, keyfiyyətli yuxu şərtidir. Yuxunun keyfiyyətini şərtləndirən məqamlardan biri də heç şübhəsiz ki, yataq dəstinin rahatlığıdır. Düşünün ki, nədən hazırlandığı bilinməyən, amma ucuz olan yataq üzü dəsti alsanız da, onun tez bir zamanda tiftiklənməsi sizdə noxud dənələrinin üstündə yatırınsız təəsürü yaradır. Bu isə bir çox hallarda insanda yuxusuzluq, bəldə ağrı kimi problemlər yaradır. Buna görə qənaət etməyə dəyərmi?

Qida məhsulları

Təbii ki, insanlar öncə malın qiymətinə baxandan sonra onunla bağlı fikir yürüdürlər. Hətta bahalı məhsula meyl edənlərin psixologiyasını açan bir çox psixoloji testlər də həyata keçirilib. Amma bir çox hallarda ucuz qida məhsulları ciddi xəstəlik mənbəyi də sayıla bilər. Məsələn, ucuz, amma keyfiyyətsiz yağ orqanizmdə nəfirtənalar qoparır, xəbəriniz var yəqin ki. O cür yağların insanın mədə-bağırsağ sistemində vurduğu ziyanın aradan qaldırılması, yəni, ən optimist halda mualicəsi(biz əməliyyatdan danışmırıq) olduqca böyük pullar hesabına başa gəlir. Bir çox qida məhsullarının ucuz, amma keyfiyyətsiz versiyasının oldu-

bəbidir. Hətta onları alanda sizə su keçirmədiyi, ayağı tərlətmədiyi, qoxu yaratmadığı vəd edilərsə də, buna inanmayın. İstisnasız olaraq keyfiyyətli ayaqqabı seçin. O, hətta bahalı da olsa təərəddüd etməyin. Çünki ayaq rahatlığı insanın gün boyu əhvalını şərtləndirən əsas məqam sayılır. Bundan başqa, mövsüm sonlarında bahalı, amma keyfiyyətli ayaqqabıları böyük endirimlərdə əldə etmək mümkündür. Doğrudur, bunun üçün uzunmüddətli axtarış lazımdır. Amma nəzərə alın ki, bunu hər il etməyə də bilərsiniz. Çünki keyfiyyətli qış ayaqqabısı, çəkmələr, botinkalar bir neçə il sizə yol yoldaşlığı edə bilər. Amma ucuz, keyfiyyətsiz ayaqqabılar sizi mövsümün ortasında da yarı yolda qoya bilər. Nəticədə siz bir mövsümdə iki çəkmə almaq zorunda qala bilərsiniz ki, bu da xəsisin iki dəfə xərcə düşməsi hekayəsini təsdiqləmiş olar.

Qabyuma vasitələri

Bəli, mətbəx məsrəfləri də ailə büdcəsinin çox böyük bir hissəsini təşkil edir. Amma burada da ucuza qaçmaq olmaz. Daha az su, daha az yuyucu vasitə ilə mətbəxdə qənaət etmək istəyənlər çox vaxt yanlışdır. Məlum olur ki, yaxşı nəticə üçün qabı çox təmiz yumaq lazımdır. Amma nəticə belə olur ki, yuyucu vasitə tez bitir, bizzə mağazaya yeni yuyucu vasitə üçün qaçırıq. Halbuki onu alanda istifadə müddətini də az-çox təxmin etmişdik. O zaman bu nəticə niyə belə oldu? Odur ki, yaxşı qabyuma vasitəsi əldə etmək üçün nisbətən böyük məbləğ ödəmək lazımdır. O halda mağazaya da yolunuz daha az düşər.

Məişət texnikası

Gedirik, baxınq və məişət texnikası məhsullarının bir-birindən fərqli nümunələri ilə qarşılaşırıq. Təbii ki, onların qiyməti də fərqlidir. Əgər siz özünü doğrultmamış, amma məhsulu ucuz olan bir firmanın mallarına meyl edərsinizsə, bunun acı nəticəsi ilə də qarşılaşacaqsınız. Tez-tez təmir, usta xərclərini ilk gündən göz önünə almalıdır. Bundan başqa, qısa bir müddət sonra onun sirdən çıxacağı da istisna deyil.

Q Səvinc TELMANQIZI

MÜSAVAT

Son səhifə

N 212 (6826) 16 oktyabr 2017

Çaxır artıq çəkiddən qoruyur?

Amerika alimləri belə bir qənaətə gəliblər ki, çaxır qadınları artıq çəkiddən qoruyur. Sən demə, çaxırda çox kalori olmasına baxmayaraq, ondan ağılla içmək qadın fiqurasını gözəlləşdirir. Alimlər son 13 il ərzində çaxırın qadın metabolizminə təsirini öyrənməyə çalışıblar.

Araşdırmalarda 19.220 amerikalı qadın iştirak edib. Çaxırdan ağılla istifadə edən qadınların çəkisi mineral su və hətta suya üstünlük verənlərdən fərqli olaraq gec artır. Alimlər hesab edirlər ki, alkoqolun tərkibində olan kalori digər maddələrdə olan kalorilərdən fərqli olaraq çəkiyə az təsir edir. Lakin bunun səbəbi hələlik aydınlaşdırılmayıb. Belə bir ehtimal var: müntəzəm olaraq alkoqoldan istifadə edən insanın qara ciyəri maddələr mübadiləsi üçün əlavə fəallıq göstərir, artıq enerjini yağa yox, istiliyə çevirir.

13 il davam etmiş eksperiment gedişində araşdırmalarda iştirak etmiş qadınların 38 faizi içkiyə olan münasibətləri bəzədə danışılmalı və öz çəkirlərini qeyd ediblər. Eksperiment gedişində məlum olub ki, alkoqoldan qaçan qadınların çoxunun çəkisi artıb. Qadın fiqurasına daha yaxşı təsir edən isə qırmızı çaxır olub. Pivə və daha sərt içkilər isə çəkinin maksimum artmasına gətirib çıxarıb. Lakin alimlər hesab edirlər ki, çaxırdan istifadə edərək ölçünü gözləmək lazımdır. İfrat dərəcədə aludəçilik təkcə çəkiyə deyil, həm də sağlamlığa ziyan verir.

Bir stul bu ailəni milyонер etdi

Şotlandiyanın Biqqar şəhərində bir cüt 5 funt sterlinqə satın aldığı stulda 5 min funt sterlinq dəyərində brilyant bəzək tapıb. Anjela Milnet və onun həyat yoldaşı Enqus bu stulu 10 il əvvəl bir auksionda alıblar. Həmin vaxt onların imkanı olmadığı üçün başqa stullar ala bilməyiblər və onu çardağa yerləşdiriblər. Aradan 6 il keçəndən sonra Sevgililər Günündə brilyant qaşlı sırğa hədiyyə edib. Pasxa bayramındakı hədiyyə isə qiymətli daşlarla

bəzədilmiş sancaq olub. Sonradan məlum olub ki, ərin bu cür səxavətli davranmasına səbəb stulun içindən tapdığı brilyantlar olub. O, bu barədə öncə xanımına deyib, daha sonra isə məşhur bir proqramda danışmış.

Aqressiv kişiler tez xəstələnirlər

Alimlər iddia edirlər ki, əsəbi, yorğun və aqressiv kişiler ürək-damar xəstəliklərinə daha çox tutula bilərlər. Güclü emosional-psixi gərginlik müxtəlif xəstəliklərin yaranmasına səbəb ola bilər. 10 il ətraf mühitə nifrət və depressiya kişilərdə immun sistemə ziyan vurur ki, bu da onlarda ürək xəstəliklərinə səbəb olur. Dyuk adına ABŞ Universitetinin alimləri aşkarlayıblar ki, mənfi emosiyalar ikinci qrup şəkər xəstəliyinin yaranmasına səbəb ola bilər. Hirsli, əsəbi və aqressiv kişilərdə C3 zülalının miqdarı artır ki, bu da xroniki immun sisteminin zəifliyinə gətirib çıxarda bilər.

Tibb işçiləri Vyetnam müharibəsində iştirak etmiş 313 veteranın 10 illik sağlamlığını müşahidə ediblər. Qan nümunələrinə baxılıb, psixoloji testlər aparılıb, C3 və C4 zülallarının miqdarı müşahidə olunub. Daha çox nifrət və depressiya hissələri keçirən kişilərdə C3 zülalı 7,1% artmış. Bu artım öz növbəsində bu kişilərdə ürək sağlamlığına mənfi təsir göstərib.

Sərxos sürücü morqda işləməyə məcbur ediləcək

Tailand Krallığında hökumət sərxos vəziyyətdə avtomobil idarə edən şəxslərə morqda işləmək cəzası verməyi planlaşdırır. Hər gün artan avtomobil qəzaları və spirtli içki qəbul edib sükan arxasına oturan sürücülərə qarşı tədbir almaq istəyən Tailand hökuməti son çarə olaraq bu yola əl atıb. Belə ki, sərxos olduğu müəyyən edilən sürücülər xəstəxanaların morqunda çalışacaq.

Qeyd edək ki, Tailandda hər il su bayramı ərəfəsində minlərlə qəza meydana gəlir və bu qəzaların böyük bir qisminə sərxos sürücülər səbəb olur. "7 təhükəli gün" olaraq qəbul edilən bayram tətilində hər saatdan bir 2 nəfər ölür və 160 nəfər yaralanır.

QOÇ - İş və maddi durum yol versə, evinizə təzə əşya və ya özünüzə geyim alın. Bunun sizə böyük əhəmiyyəti deyəcək. Əks cinslə münasibətlərdə mülayim mövqə nümayiş etdirin. Yağlı qidalardan çəkinin.

BUGA - Pulla bağlı problemləri nəzərə almasaq, bu gün hansısa çətinliyiniz olmayacaq. Bir qədər qənaətcil olun. Günorta saatlarından başlayaraq şəxsi işlərinizdə əsaslı dönüş baş qaldırmalıdır.

ƏKİZLƏR - İnsanlara etibarsızlıq etməyin, planlarınızın reallaşmasında isə mənasız yerə risk ə getməyin. Yalnız bu halda günün ümumi uğurlarını özünüzə cəlb edə bilərsiniz. Gecə qalmamaq şərti ilə səfər etmək olar.

XƏRÇƏNG - Bu gün əsas vaxtınızı səhətinizə yönəltməlisiniz. Çox güman ki, neçə vaxtdan bəri gərilən əsəbləriniz özünü bir az da qabardacaq. Müalicə səmərəli olar. Aşağıma doğru yaxşı xəbərlərə hazır olun.

ŞİR - Fəaliyyət dairənizi genişləndirmək üçün qarşınıza çıxan bütün şanslardan istifadə edin. Saat 16-da sonra varlanma ehtimalınız olduğu üçün bütün mümkün variantlardan yararlanın. Sözübütöv olun.

QIZ - İstər qarşılıqlı münasibətlərdə, istər ailə-sevgi məsələlərində, istərsə də maliyyə sahəsində uğurlarınız artmalıdır. Amma istənilən sövdələşmə və müzakirələrdə ölçülü-biçili addımlar atmalısınız.

TƏRƏZİ - Qarşınızda ilahi bir gün var. Bu səbəbdən mübahisələrdən yayınmalı, qeyri-ciddi adamlarla oturub-durmamalısınız. Yalan vədlər verməyin. Uzaq səfərləri isə mümkün qədər təxirə salın.

ƏQRƏB - Fəaliyyət zəminində müəyyən mənada gərginliklər ola bilər. Ona görə də riskli və qeyri-ənənəvi heç bir işə həvəs göstərməyin. Bu gün uzaq səfərləri mümkün qədər təxirə salın. Bəxtinizdə pul var.

OXATAN - Üzərinizə düşən başlıca vəzifə mövqelərinizi qətiləşdirmək, tərəfdaşlarınızı sınamaq və yeni layihələri reallaşdırmaq üçün sövdələşmələr aparmaqdır. Fəaliyyətinizə mane olan məşğuliyyətdən uzaqlaşın.

OĞLAQ - Yaxın adamlarla, qohum-qonşularla münasibətləri tənzimləyin. İndi sizin enerji məhz bu müstəvidən qidalanacaq. Amma yeni işlərə pul qoymaq, kimlərsə ciddi məbləğdə borc vermək sizlik deyil.

SUTÖKƏN - Döyüş taktikasına görə, ilk hücum edən qələbə çalır. Siz də haqq işinizin uğurlu nəticəsi üçün ilk addımı özünüz atmalısınız. Proqnozlarla gəlinə, nahardan sonra maraqlı təkliflər olmalıdır.

BALIQLAR - Ağır fiziki işlərdən, riskli sövdələşmələrdən və uzaq səfərlərdən imtina edin. Ailə-sevgi münasibətlərində isə yol verdiyiniz səhvləri düzəltməyə çalışın. Maliyyə problemlərinizi təcili çözüün.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Qadınlara qarşı haqsızlıq olub - onlar kişilərdən az danışmış

Türkiyənin Hacitəpə Universitetinin tibb fakültəsinin müəllimi, alim Serkan Karaismayıloğlu sübut edib ki, qadınlar heç də kişilərdən çox danışmırmış. Onun araşdırmasına görə, qadınlar gündə 16 min 215, kişilər isə 15 min 669 sözdən istifadə edir. Alim həmçinin söyləyib ki, beynin də cinsiyyəti var və bu, ana bətnində məruz qalınan testosteronla ölçülür: "Kişilərin az danışdığını düşünən varsa, futbol proqramlarını izləsin. Qadınlarda eşitmə və nitq mərkəzləri daha yaxşı inkişaf edib".

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.